

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5.*

OSASTO: *C15*

ASIA: _____

Toliossa olevan lähetysten rap. n:o 1.

Ministeri Winckelmann.

6/7 1933

Tokiossa tammikuun 6 p:nä 1933.

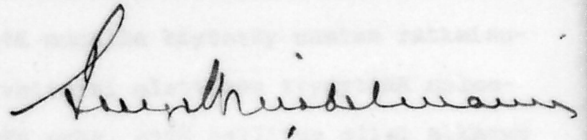
No. 6.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1 koske.	33	
31/I.33		
		ASIA
5	015.	

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittavimmin Herra Ministerille Tokion lähetystön raportin No. 1 koskeva Mantshuri-
an selkkauksen ratkaisumahdollisuuksia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ministeri A. W. Hackzell,
Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

-
.....
.....
- 1) Tavallinen lle.
 - 2) Tavallinen ja lieksi lle.
 - 3) Ei tiedoituksiin.
 - 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 1.

Tokio ssa 6 p:nä tammi kuuta 1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
1 20/11/33	133
8/12.33	133
5 C15	ASIA

Asia: kosk. Mantshurian selkkauksen^{P/}
ratkaisumahdollisuuksia.

Mantshurian kysymyksen ratkaisun osottauduttua tois-
 taiseksi ylivoimaiseksi kansainliitolle, on kuuleman mukaan kulu-
 va lomakausi sekä Genevessä että muualla käytetty uusien ratkaisu-
 muotojen keksimiseksi, joiden voitaisi oletttavan tyydyttää molem-
 pia asiapuolia. Täällä väitetään myös, että hallitus olisi alkanut
 kiinnittää huomiota eräissä piireissä täällä, joskin hyvin varovai-
 sessa muodossa, esitetyille vaatimuksille, että Japanin olisi luo-
 vuttava tähänastisesta non possumus kannastaan ja konstruktiivisil-
 la ehdotuksilla edesauttaa kansainliiton pyrkimyksiä selkkauksen
 selvittämiseksi, mutta, mikäli tuntuu, eivät nämä vaatimukset tois-
 taiseksi ole johtaneet mihinkään realistempiin toimenpiteisiin.

Enemmän huomiota kiinnittävät puoleensa ne ajatuk-
 set selkkauksen selvittämiseksi, jotka ovat kotoisin eräistä tä-
 käläisistä, ei-japanilaisista piireistä. Olen ollut verrattain lä-
 heisessä kosketuksessa näiden piirien kanssa ja on heidän suunnit-
 telmistaan annettu minulle seuraavat luottamukselliset tiedot.

Kyseessäolevat piirit lähtevät siitä, ettei kol-
 mion Japani, Kiina, kansainliitto rajoissa voida päästä mihinkään
 sellaiseen ratkaisuun, joka ajan mittaan läheskään voisi tyydyt-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....

.....

.....

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

lle.

tämä molempia asiapuolia. He katsovat sen vuoksi, että ratkaisua selkkaukselle on etsittävä toiselta linjalta, jossa olisi ainoastaan kaksi tekijää, nimittäin toiselta puolen Kiina ja toiselta puolen, niin kummalliselta kuin se voi kuuluakin, n.k. Manchukuo, joka viimeainittu Japanin taivuttamana ehdottaisi Kiinalle välittömiä neuvotteluja.

Alotteen alkuunpanijat arvelevat, että tuollaiset välittömät neuvottelut olisivat kaikkien asiapuolten intressissä ja perustelevat kantaansa seuraavasti.

Mitä ensiksi Japaniin tulee, on täällä tunnettu tosiasia, että vaikeudet Mantshuriassa, niinhyvin taloudelliset kuin sotilaalliset ja poliittisetkin päivä päivältä ovat yhä vaan kasvamassa ja että asianomaisille täällä vasta nyt alkaa selvetä että Mantshurian säilyttäminen on vaikeampi urakka kuin mitä alussa luultiin. Mantshurian valtauksen lasketaan hyvin alhaisen arvion mukaan maksavan Japanille noin 5 miljoonaa dollaria kuussa yli rauhanajan normaalisten menojen. Tämä suunnaton meno yenin arvon samanaikuisesti huimasti laskeessa ja hintojen vastaavasti noustessa on jo herättänyt paljon tyytymättömyyttä, lähinnä liike- ja finanssimaailman keskuudessa. Nämä tyytymättömyyden ilmaisut pidetään kuitenkin visusti salassa ja sanomalehtisensuuri on erinomaisen ankara, sillä herra Matsuokan on Genevessä voitava vedota täysin yksimieliseen kotimaiseen rintamaan ja siten herättää enemmän pelkoa esiintymisellään.

Mitä sitten sotilaallisiin vaikeuksiin tulee, ovat sotaministeri Arakin lupaukset Mantshurian pikaisesta rauhoittamisesta ainakin toistaiseksi jääneet tuloksettomiksi ja silminnäkijäin kertomukset nykyisestä olotilasta esimerkiksi Harbinissa ja Mukdenissa, puhumattakaan rautatielinjasta etäämmillä olevilla seuduilla, antavat valaisevan kuvan siitä uskomattomasta sekasorrotta, joka Mantshuriassa nykyään vallitsee. Lisäksi tulee se seikka, että Manchukuon sotavoimista huomattava osa on osottautunut hyvin epäluotettaviksi ja valmiiksi siirtymään kiinalaisten puolelle, jos vaan tarjoukset ovat olleet tarpeeksi houkuttelevia.

Mitä lopuksi poliittisiin vaikeuksiin tulee, ei täällä

ole mikään salaisuus että suhteet Manchukuon valtionpäämiehen Henry Pu-Yin ja tšekäläisten sotilasviranomaisien välillä ovat kaikkea muuta kuin hyvät. Henry Pu-Yi kuuluu nimittäin olevan vallan tyytymätön nykyiseen asemaansa ja hänen vaikutuksensa rajoittuneen siihen että hän ulospäin esiintyy jonkunlaisena puolueettomana kylttinä täydellisen määräämävallan Manchukuossa ollessa japanilaisilla, lähinnä sotilasviranomaisilla. Tällä kerrotaan, vaikkein ole voinut kontrolloida huhun todenperäisyyttä, että hän olisi karannut Hsingkingistä, Manchukuon pääkaupungista, mutta joutuneen pakomatallaan japanilaisten käsiin, palautettu virkaansa ja istunee nykyään jonkunlaisessa kotiarestissa palatsissaan.

Edelläkerrottujen vaikeuksien vuoksi laskevat alusmainitut piirit, ettei Japani ehkä olisi haluton taivuttamaan Manchukuon välittömiin neuvotteluihin Kiinan kanssa, edellytyksellä tietenkin, että se saisi riittäviä takeita siitä, ettei sen elinintressejä Mantshuriassa tulevaisuudessa vaarannettaisi. Tuollainen menettely Japanin puolelta voisi tarjota sille kunniallisen ulospääsyn siitä umpikujasta, jossa se nykyään epäilemättä on.

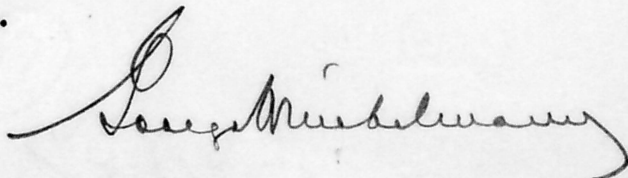
Mitä sitten Kiinaan tulee, kohtaisi suunnitelman toteuttaminen sen puolelta todennäköisesti suuremp^a vaikeuksia. Onhan Kiina koko ajan johdonmukaisesti ollut sillä kannalla etteivät mitkään neuvottelut voisi tulla kysymykseen ennenkuin japanilaiset joukot Mantshuriassa on siirretty rautatiealueen suoja-alueelle, johon vaatimukseen Japani ainakaan aluksi ei tulisi suostumaan. Ottamalla kuitenkin huomioon, että Kiina lie-nee periaatteessa hyväksynyt Lyttonin raportin, jossa, muun muassa, nimenomaan sanotaan, ettei Mantshuriassa aikaisemmin vallinneen olotilan palauttaminen olisi mikään ratkaisu, vaan olisi päinvastoin omiaan tuottamaan siellä uusia häiriöitä, voitaneen olettaa, että Kiina, ~~tarv~~ riittävän painostuksen alaisena suurvaltain puolelta saataisiin suostumaan hyväksymään Manchukuon neuvottelutarjouksen. Tämänhän ei tarvitsisi Kiinan puolelta edellyttää Manchukuon tunnustamista itsenäiseksi valtioksi, vaan ainoastaan

samanlaatuisia neuvotteluja kuin ne, joita Nankingin hallitus jo usempien vuosien kuluessa on käynyt Mantshurian edustajien kanssa Chang - Hsueh - linin ja hänen poikansa Chang-Hsueh - liangin ollessa siellä yksinvaltiaina.

Mitä lopuksi kansainliittoon tulee, tuottaisi ajatuksen toteuttaminen sille suoranaisten helpotuksen ja voisivat sen toimenpiteet enempiä tuloksia odotettaessa rajoittua asian käsittelyn lykkäämiseen "asianosaisten pyynnöstä" toiseen istuntoon, menettelytapa, jossa sillä jo on tottumusta ja jonka se todennäköisesti mielellään omaksuisi myös nyt kyseessä-olevassa sille hyvinkin kiusalliseksi käyneessä tilanteessa.

Edellä on selostettu käriviiivat puheenalaisesta suunnitelmasta perusteluineen, joka tältääkäs in yksityisesti on saatettu eräiden eurooppalaisten valtiomiesten tietoon. Ei liene kiellettävissä, että sillä on eräitä mahdollisuuksia "pelastaa kasvat" kaikilta selkkaukseen nyt osallistuneilta. Sen toteuttaminen ja lopulliset tulokset tulisivat luonnollisesti täydellisesti riippumaan siitä myötämielisestä suhtautumisesta ja hyvästä tahdosta, joka olisi välttämätön niiden puolelta, jotka lähinnä ^{a/} ovat vastuussa selkkauksen saattamisesta onnelliseen ratkaisuun.

Lopuksi pyydän, ettei tätä raporttia otettaisi tiedoituksiin. Olen lähettänyt kappaleen ministeri Holstille siltä varalta, että alote jossakin muodossa tulisi esille lähitulevaisuudessa Genevessä. Tämä on kuitenkin vähemmän luultavaa koska ne henkilöt, joiden tietoon suunnitelma on saatettu, ovat käsityksensä lausuneet, että aika tuskin vielä on kypsä sen esilleottamiseen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA: _____

Tobiossa olevan lähetysten rap. n:o 2.

Ministeri Winkelmann

7/1 1933.

Tokiassa tammikuun 7 p:nä 1933.

No. 8.

ULKOASIAINMIN.		33
2/205/2e.		
31/1.33		
5	C15	

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittavimmin Tokion lähetystön raportin No. 2 koskeva viimeisiä tapahtumia Mantshu-riassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Ernst Wichelmann

Herra Ministeri A.W. Hackzell,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

1) Tavallinen.

~~XXXXXXXXXXXX~~

~~XXXXXXXXXXXX~~

~~XXXXXXXXXXXX~~

lle.

lle.

T O K I O S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 2.

Tokio ssa 7 p:nä tammi kuuta 1933.

2/205/ae		83
31/1.33		
5	C15	

Asia: koskeva viimeisiä tapahtumiat/
Manshuriassa.

Viimeiset uutiset Mantshuriasta ovat varsinkin vakavia. Eilen tänne saapuneiden tietojen mukaan ovat ilmitaistelut taas käynnissä, tällä kertaa Shanhaikwanissa, jonka kaupungin japanilaiset joukot toissapäivänä miehittivät. Levottomuuksien puhkeamisesta kumpikin puoli syyttää toista. Tapaukset Shanhaikwanissa antavat sitä enemmän aihetta huolestumiseen koska kaupunki sijaitsee juuri Mukden-Pekingin rautatien varrella, johon pääasiallisesti on sijoitettu englantilaista pääomaa. Heti taistelutietojen tänne saavuttua kiiruhti Englannin tšekäläinen suurlähettiläs ulkoministerin luo lausumaan huolestumisensa tapahtumien johdosta. Ulkoministeri oli tähän sanonut, että kiinalaisten provosoiva esiintyminen oli pakottanut japanilaisten joukkojen itsepuolustustarkoituksessa ryhtymään vastatoimenpiteisiin sekä vakuuttanut, että Japani tulisi ryhtymään kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin levottomuuksien lokalisoinniseksi. Samalla hän kuitenkin oli lisännyt, että ellei Kiina muuttaisi politiikkaansa Japania kohtaan varmuutta ei ollut olemassa siitä, eikä tilanne voisi kehittyä vakavammaksi.

Muuten täällä on juuri viime aikoina odotettu levottomuuksia

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1) Tavallinen.

~~XXXXXXXXXXXXXX~~

lle.

~~XXXXXXXXXXXXXX~~~~XXXXXXXXXXXXXX~~

lle.

nyt kyseessäolevalla alueella. Tämä johtuu lähinnä siitä että se sijaitsee Jeholin maakunnan rajalla, joka vielä on tosiallisesti valtaamatta, todennäköisestä sen vuoksi etteivät japanilaiset joukot Mantshuriassa ole tähän riittäneet, vaikkakin se virallisesti on proklamoitu kuuluvaksi Manchukuohon elimellisenä osana. ~~XXXXXXXXXXXX~~ Nyt väitetään kiinalaisten juuri täältäkin valmistavan suurta offensiivisiä Manchukuon takaisia valloittamiseksi. Otin ennen joulua puheeksi tämän uhan muutamien japanilaisten yleisesikuntaupseerien kanssa pienessä seurassa eräässä yksityisperheessä. He lausuvat tällöin käsityksensä, ettei Kiina omassa intressissään tulisi tuota yritystä toteuttamaan, mutta että jos kaikesta huolimatta niin kävisi Japani oli valmis estämään sen. He lisäsivät nimenomaan, että sellaisessa tapauksessa sotatapahtumat eivät kuitenkaan tulisi rajoittumaan Jeholin maakuntaan, vaan että Pekingin ja Tientsinin kohtalo myös samalla ratkaistaisiin.

Ottamalla huomioon ne suunnattomat ja keskenään jossakin määrin ristiriitaiset intressit, joita suurvalloilla on näillä paikkakunnilla, olisi ilman muuta selvää, kuinka kauaskantaviin seurauksiin näiden seutujen muuttuminen sotanäyttämöksi voisi johtaa.

Longellin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön rap. n:o 3.

Ministeri: Wackelmann.

20/1 1938.

Tokiossa tammikuun 20 p:nä 1933.

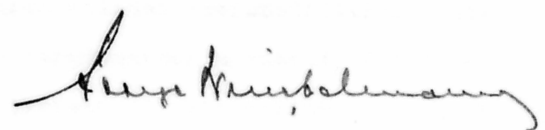
No. 21.

3 205 fne. 33
24/2.33
5 C15

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittavimmin Tokion lähetystön raportin No. 3 koskeva Neuvosto-Venäjänon non-agressio-sopimustarjouksen viimeisiä vaiheita.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ministeri A. Hackzell,
Suomen Ulkoasiainministeri
y.m. y.m. ym.

JAKELU (tietämyksen mukaan):

.....
.....
.....

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoitukseen.
- 4) Ei tiedoitukseen, mutta lle.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 3.

Tokio ssa 20 p:nä tammi kuuta 19 33.

3 208 ka. 33
24/2.33
5 Cis

Asia: Neuvosto-Venäjän non-agressio-
sopimustarjouksen viimeiset vaiheet.

Kuten raportissani No. 18 viime vuodelta mainitsin, osoitti Neuvosto-Venäjän ja Japanin välinen yleispoliittinen tila viime syksyn kuluessa jatkuvia parantumisen merkkejä. Oltiinpa täällä eräissä virallisissa piireissä niinkin optimistisia että tämä välien parantuminen voisi johtaa myönteiseen ratkaisuun kaikin vireillä kolleeseen non aggressiosopimukseen tähden. Että tällaiset otaksumat eivät myöskään olleet aivan tuulesta temmattuja osoitti myös Japanin Geneven-valtuuskunnan puheenjohtajan herra Matsuokan viime joulukuun puolivälissä pitämä puhe, jossa hän, kosketellessaan Neuvosto-Venäjän suhtautumista Mantshurian kysymykseen, totesi, että Neuvosto-hallitus pidättäytyessään kaikkinaisesta sekaantumisesta oli oikein käsittänyt tilanteen Mantshuriassa sekä että tämän johdosta mieliala Japanissa oli muuttunut suosiolliseksi ehdotetulle non-agressiosopimukselle. Kaikki tällaiset toiveet ovat kuitenkin nyttemmin osottautuneet täysin pettäviksi ja hulettä voi sanoa, että puheenalaisen sopimuksen tekeminen tällä haavalla on etäämpänä kuin ehkä koko sinä aikana, jona se on ollut vireillä.

Koskeivät asian viimeiset vaiheet ole aivan vailla

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoitukseen.
4) Ei tiedoitukseen, mutta lle.

mielenkiintoa, selostan niitä tässä lyhyesti, joskin ehkä Suomen lehdistössä on ollut asiasta uutisia.

Japanin puolelta annetussa suullisessa vastauksessa Neuvosto-Venäjän tšekäläisen suurlähettilään uudistettuun tiedusteluun, miten Japani suhtautuisi ehdotettuun sopimukseen, viitattiin siihen tosiseikkaan että täällä oli eräviä mielipiteitä siitä, mikä ajankohta olisi sopivin tuollaisen sopimuksen tekemiselle. Eräs käsityskanta kannatti sopimuksen pikaista solmimista, koska se voisi turvata vastaisuudessa ehkä syntyvien erimielisyyksien rauhanomaisen ratkaisun, toisen käsityskannan pitäessä kiinni siitä että ne syyt, jotka voisivat antaa aihetta erimielisyyksiin ensin olisivat poistettavat sekä että sellaiset yleisluontoisemmat kysymykset, kuten non-agressiosopimuksen tekeminen, olisivat otettavat harkittaviksi vasta sen jälkeen. Punnitessaan näitä käsityskantoja oli Japanin hallitus omaksunut sen kannan, ettei aika vielä ollut kypsä paktin solmimiseksi, arvelleen tarkoituksenmukaisemmaksi että ensin ryhdyttäisiin mielipiteiden vaihtoon sellaisten erimielisyyksien rauhanomaisesta ratkaisemisesta, jotka voisivat syntyä siitä että asetetut joukko-osastot olivat tulleet kosketuksiin toistensa kanssa. Tämän johdosta ehdotettiin Neuvosto-Venäjän, Japanin ja Manchukuon edustajista muodostetun komissionin asettamista tutkimaan keinoja rajavälikohtausten vastaiseksi ehkäisemiseksi.

Neuvosto-Venäjän puolelta annetussa vastauksessa lausuttiin valittelu siitä ettei Japanin hallitus ollut yhtynyt ensinmainittuun käsityskantaan, vaikka sillä oli ollut Japanissa kannatusta ja todettiin että Japanin kannan ehdottomasti täytyi johtaa sen ajatuksen täydelliseen kieltämiseen että non-agressiosopimukset ja kansainvälisesti deklaroitu luopuminen sodasta olisivat keinoja Kellogg paktin edellyttämien erimielisyyksien sovittamiseksi. Lisäksi huomautettiin, että Japanin hallitus ilmeisesti oli sitä mieltä, että non-agressiosopimuksia yleensä olisi solmittava ainoastaan sellaisten valtioiden välillä, joilla ei ollut mitään erimielisyyksiä keskenään, mutta kun otettiin huomioon nykyinen keskenäinen taloudellinen ja poliittinen riippuvaisuus kansojen välillä, oli tuollainen suhde tuskin mahdolli-

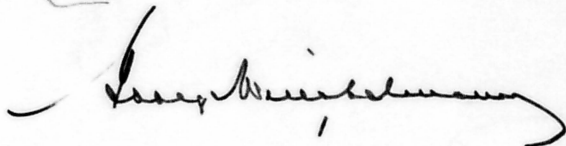
nen, etenkin niiden valtioiden välillä, jotka suuremmassa tai pienemmässä määrin olivat naapurivaltioita. Eihän myöskään olemassaolevien erimielisyyksien ratkaisua voitaisi pitää takeena siitä etteikö vastaisuudessa voisi syntyä samanlaatuisia erimielisyyksiä. Eivät myöskään ne valtiot, joiden kanssa Neuvostohallitus oli solminut non-agressiosopimuksia olleet missään muodossa tunnustaneet molemminpuolisten erimielisyyksien olemattomuuden. Aivan äskettäin oli Neuvostohallitus solminut tuollaisen sopimuksen sellaisen valtion kanssa, jonka kanssa vieläpä rajasuhteet olivat riidanalaiset ja jota vastaan sillä oli hyvin perusteltuja alueellisia vaatimuksia. Neuvostohallituksen mielestä oli niinhyvin non-agressiosopimusten kuin Kellogg paktin merkitys siinä että valtiot, myöntäessään erimielisyyksien olemassaolon tai niiden mahdollisen syntymisen, luopuivat niiden ratkaisemisesta voimakeinoin sekä ettei Neuvostohallitus mitenkään voinut olla sitä mieltä että sen ja Japanin välillä olisi sellaisia erimielisyyksiä, joita ei voitaisi tai joita se kieltäytyisi ratkaisemasta rauhanomaisin keinoin. Neuvosto-Venäjän ehdotusta ei myöskään olisi katsottava miksikään Kellogg ^{o/}sopimuksen väheksymiseksi, vaan tarkoitti se päinvastoin mainitun sopimuksen vahvistamista bilateraalisilla sopimuksilla. Lopuksi huomautettiin vastauksessa, että sopimustarjous oli edelleen voimassa sekä että Neuvostohallitus oli valmis keskustelemaan Japanin hallituksen kanssa ehdotetun rajakomissionin asettamisesta.

Edelläkolevien tietojen julkisuuteen saattaminen venäläisten toimesta herätti täällä suuttumuksen myrskyn. Tšekkoslovakiassa ulkoministeriössä kerrottiin minulle, että neuvotteluja kyllä oli käyty kommunikoiden julkaisemisesta, mutta ettei niissä vielä oltu päästy mihinkään lopullisiin tuloksiin venäläisten ryhtyessä niitä yksipuolisesti julkaisemaan.

Pääasiallisimpana syynä Japanin kielteiseen kantaan non-agressiokysymyksessä voitaneen pitää sitä tosiseikkaa että sotilasviranomaisten jatkuva vastustus paktin solmimista vastaan on hallituksessakin nyt lopullisesti päässyt voitolle. Tämä käy ilmi myöskin ulkoministerin puheesta parlamentin avajaisissa toissa päivänä, jossa hän puhuessaan sanotusta paktista ni-

menomaan totesi, että, ottamalla huomioon eräissä piireissä voimakkaasti esitetyt mielipiteet, hallitus oli katsonut, ettei hetki vielä ollut tullut tuollaisille neuvotteluille. Myöskään vaikuttavina selkkoina siihen että hallitus taipui sotilasviranomaisten vaatimuksiin lienee myös ollut Manchukuon hartaasti toivotun de jure tunnustuksen Neuvosto-Venäjän puolelta edelleen viipymisen sekä tänne täydellisenä yllätyksenä saapunut tieto venäläis-kiinalaisten diplomaattisten suhteiden uudelleen solmimisesta, jota tapahtumaa tulen eri yhteydessä käsittelemään.

Vaikkakin Neuvosto-hallitus on selittänyt edelleenkin pysyvänsä non-agressiotarjouksessaan, voidaan kuitenkin joltisellakin varmuudella sanoa että kysymys pitkiksi ajoiksi on siirtynyt päiväjärjestyksestä pois.

A handwritten signature in cursive script, likely belonging to a high-ranking official of the Soviet government, is written in dark ink on the right side of the page.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA: _____

Tobiossa olevan Lähetyslain rap. n:o 4.

Ministeri Winkelmann.

14/2 1933:

Tokiossa, helmikuun 4 p:nä 1933.

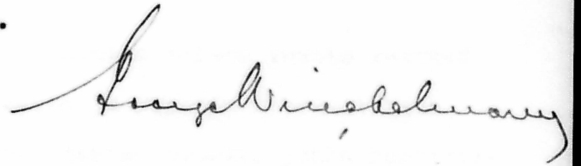
No. 32.

- 4 No 5 Sal. 33	
8/3.33	
5	C15.

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetään kunnioittavimmin Herra Ministerille Tokion lähetystön raportin No. 4 koskeva havain-
toja Mantshurian kysymyksessä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ministeri A. Hackzell,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Jakelu (aiempina olevien ohjeiden mukaan):

.....
.....
.....

1) Tavallinen.

~~XX XX XX XX XX XX XX~~

lle.

~~XX XX XX XX XX XX XX~~

~~XX XX XX XX XX XX XX~~

lle.

Salainen.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI nro 4.

Tokio ssa 4 p:nähelmi kuuta 19 33.

4 Ros Pae. 33

8/3. 33

5. C. 15.

Asia: Havaintoja Mantshurian kysymyksessä.

Eilen illalla oli minulla toista tuntia kestävä keskustelu Mantshurian kysymyksestä ja Japanin nykysuhteista kansainliittoon varaulkoministeri Aritan kanssa, jonka hartioiden asiain lähin hoito ulkoministeriössä on. Herra Arita on tunnetusti Mantshurian politiikan jyrkemmän suunnan kannattaja ja kutsuttiin hänet tämän suunnan alkaessa voittaa alaa noin vuosi sitten lähettilästoimestaan Wienissä varaulkoministerin vastuunalaiselle paikalle. Keskustelun kuluessa, joka tapahtui hyvin tuttavallisessa sävyssä, huomasin hänen huolestumisensa siitä käänteestä, jonka asia viime päivinä oli Genevessä saanut Englannin ja Ranskan edustajain suostuttua kannattamaan julkilausumaa Manchkuon non-tunnustamisesta, mutta väitti hän että edesvastuu neuvottelujen todennäköisestä epäonnistumisesta ei voisi langeta Japanille, koska täältäkin oli koko ajan tehty tarmokasta työtä asian ratkaisemiseksi sovittelutietä, s.o. kolmannen pykälän perusteella ja siinä tarkoituksessa esitetty lukemattomia ehdotuksia, jotka kuitenkin eivät olleet saaneet myöteämielistä vastaanottoa muiden edustajain puolelta. Tosin hän huomautti, ettei Japani peljännyt neljännenkään py-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....
.....
.....

1) Tavallinen.

2) ~~KKKKKKKKKK~~

~~KKKKKKKKKK~~

lle.

lle.

kälän sovelluttamista, koskei sekään voisi järkyttää Japanin ase-
 maa Mantshuriassa, mutta että mieluummin nähtäisiin sovittelun
 kolmannen pykälän nojalla onnistuvan, koska neljännen pykälän
 sovelluttaminen mahdollisesti voisi johtaa arvaamattomiin seurauk-
 siin. Mitä hän tällä tarkoitti kävi pian selville hänen suoraan
 tiedustellessa mielipidettäni siitä, miten luulisin Geneven tu-
 levan suhtautumaan Jeholin maakunnan valtaamiseksi piakkoin alka-
 viin sotilaallisiin toimenpiteisiin ja olisiko syytä luulla, että
 kansainliitto tulisi rinnastamaan tuollaiset operatiot sellaisten
 sotatoimenpiteiden kanssa, jotka johtaisivat sanktioihin Japania
 vastaan 16 artiklan perusteella. Vastasin että koska Jeholin maa-
 kunnan ainakin toistaiseksi on katsottava olevan kiinalaista alu-
 etta, Genevessä tuskin tultaisiin yhtymään tällä eräissä piireis-
 sä vallitsevaan käsitykseen että sen valtaaminen olisi verratta-
 vissa niihin rauhoittamistoimenpiteisiin, joihin Englanti aikanaan
 ryhtyi Pohjois-Intiassa sekä Ranska Algeriassa. Sanktioiden mahdol-
 linen sovelluttaminen näyttikin ennen kaikkea häntä huolestuttavan,
 mutta siitä huolimatta hän huomautti, että hallitus nykyään oli
 niin ankaran painostuksen alaisena yleisen mielipiteen puolelta,
 ettei muuta tietä enää ollut löydettävissä. Kun tämän johdosta hä-
 neltä tiedustelin, kuka tuota "yleistä mielipidettä" lähinnä e-
 dusti ja missä muodossa painostus oli ilmennyt, vastasi hän, että
 kysymyksessä olivat n.k. isänmaalliset organisaatiot (patriotic
 leagues), joille, kuten hän lisäsi, oli löydettävissä vertauskoh-
 tia myös Suomen viimeaikaisesta historiasta. Hän mainitsi vielä, että
 tämä organisaatio, jonka johto on näkymätön, mutta silti hyvin ar-
 vovaltainen, oli viime aikoina suuresti voimistunut. Sen pääjohto
 oli Tokiossa, mutta yli 10,000 alaosastoa toimi ympäri Japanin ja
 oli sillä edustajansa pienimmissä maalaiskylissäkin. Liikkeeseen
 kuului lähinnä entisiä sotilaita (ex-service men) ja sen johto
 tarkkasi kiinteästi ja suurella valppaudella kaikkia hallituksen
 edesottamia Mantshurian kysymyksessä, saaden muun muassa ulko-
 ministeriö noin 50 sähköttää päivässä, joissa vaaditaan, ettei o-
 tetta saada hellittää.

Keskustelun muun osan, lähinnä Japanin mahdollisen eroa-

3.

misen kansainliitosta, täytyy jäädä toiseen raporttiin, koska ai-
noa postivuoro viikossa lähtee parin tunnin kuluttua.

George W. ...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA: _____

Tobiossa olevan lähetystön rap. n:o 5.

Ministeri Winckelmann.

9/2 1933.

Tokiossa helmikuun 9 p:nä 1933.

No. 33.

5	205 fac.	33
10/3	33	
5	C15.	

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittavimmin Herra Ministerille Tokion lähetystön raportin No. 5 koskeva havain-
toja Mantshurian kysymyksessä II.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ministeri A. Hackzell,
Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Jakettu (atempnara brevien originen mukaan).

1) Tavallinen.

~~XXXXXXXXXXXX~~

lle.

~~XXXXXXXXXXXX~~

lle.

T O K I O

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 5.

Tokio ssa 9 p:nä helmi kuuta 1933.

5 203 Pa.		83
10/3-33		
5	C15	

Asia: Havaintoja Mantshurian
kysymyksessä II.

Raporttissani No. 4 tämän kuun 4 p:ltä selostin alkupuolen siitä keskustelusta, joka minulla oli varaukkoministeri Aritan kanssa Mantshurian kysymyksestä ja Japanin suhteista kansainliittoon tuon kysymyksen yhteydessä. Jatkan tässä mainittua selostusta.

Keskustelumme siirryttyä niihin seurauksiin, joihin asian Japanille epäedullinen ratkaisu kansainliitossa voisi johtaa, huomautti ministeri Arita, että ennenkuin mihinkään toimenpiteisiin siinä suhteessa voitaisiin ryhtyä, olisi odotettava yleiskokouksen 15 art.⁴ pykälän perusteella tekemää päätöstä. Sen tapaista menettelyä oli kuitenkin jo alustavasti suunniteltu hallituspiireissä, että, jos tuo päätös ei tulisi kunnioittamaan Manchukuon itsenäisyyttä, mikä myös oli todennäköistä, tulisi Japanin valtuuskunta esittämään yleiskokoukselle deklaration, jossa lausuttaisiin valittelu siitä ettäivät kansainliiton eri elimet asian käsittelyssä olleet ottaneet huomioon Japanin puolelta esitettyjä vilpittömiä sovitteluehdotuksia sekä todettaisiin, että vastuu sovittelun epäonnistumisesta ei voisi langeta Japanin syyksi. Tiedustellessani rajoittuisivatko toimenpiteet tähän, sanoin hän,

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1) Tavallinen.

~~2) Keskusteluohjeiden mukaan~~

lle.

~~3) Keskusteluohjeiden mukaan~~~~4) Keskusteluohjeiden mukaan~~

lle.

että koska valtuuskunnalle sen jälkeen ei jäisi mitään tehtäviä Genevessä, se todennäköisesti samanaikuisest^{1/}kutsuttaisiin kotiin. Pitemmälle ei modus procedendin suuntaviivoja oltu hallituksessa toistaiseksi kehitetty. Sotilaspiireissä oltaisiin kyllä valmiita menemään pitemmälle ja heidän mielestään olisi Japanin eroamisesta liitosta ilmoitettava heti sen jälkeen kuin yleiskokous on hyväksynyt 19 miehen komitean ~~XXXXXXXXXXXX~~ päätöslauselman neljännen pykälän perusteella, mutta ainakin toistaiseksi hallitus hallitsee tilannetta. Herra Arita lisäsi kuitenkin, että asioiden vastainen kehitys kansainliitosta eroamiseen nähden tulisi luonnollisesti paljon riippumaan yleiskokouksen päätöksen sanamuodosta, jossa suhteessa toistaiseksi olisi hyödyttömyä ryhtyä mihinkään arvailuihin. Jos päätös kuitenkin, vastoin luuloa, tulisi sisältämään joitakin Japanin kansallista kunniaa loukkaavia kohtia tulisivat tietysti kysymykset kansainliitosta eroamisesta ja valtuuskunnan poiskutsumisesta myös varustusten supistamiskonferenssista viipymättä vireille. Hän lisäsi aivan kylmästi, että Euroopassa yleensä oltiin valmiita yliarvioidaan niitä etuja, joita Japanilla muka oli jäsenyydestään kansainliitossa ja pyysi minun mainitsemaan, mitä haittoja Japanilla kesitykseni mukaan tulisi eroamisesta olemaan. Kun tällöin otin puheeksi Japanin kansainliitolta saaman mandaatin Etelämeren saariin ja sen todennäköisen menettämisen, lausui hän, ettei tuollainen johtopäätös ollut oikea, koska Japani on Versaillesin rauhansopimuksessa saanut mainitut saaret vastapalveluksena Japanin laivaston maailmansodassa liittoutuneille antamasta tehokkaasta avusta heidän kuljetusreittiensä suojelemiseksi sekä että ainoana syynä siihen, että koko mandaattikäsittely lainkaan oli olemassa oli se, että presidentti Wilson esiintymisellään rauhanneuvotteluissa oli tehnyt mahdottomaksi asioiden nimittämisen niiden oikealla nimellä. Keskustelumme hiposi myöskin Japanin kansainvälisen prestigen mahdollista heikentymistä seurauksena liitosta eroamisesta, mutta näytti herra Arita yrittävän rauhoittaa itseään sillä että prestigekäsite aina on suuremmassa tai pienemmässä määrin relatiivinen.

Keskustelu oli kahdenkeskinen ja tapahtui se lähetystössä.

Leopold Belmont

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön rap. n:o 6.

Ministeri Winkelmann.

27/8 1938.

Tokiossa helmikuun 26 p:nä 1933.

No. 43.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
6/205ka. 1933		
28/3.33		
5	15	

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittavimmin Herra Ministerille Tokion lähetystön raportin No. 6 koskeva nykyistä mielialaa Japanissa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Leopold Miesbach

Herra Ministeri A. Hackzell,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Jakelu (alompäästä lähtien)

1) Tavallinen.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

lle.

lle.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 6.

Tokio ssa 27 p:nä helmi kuuta 1933.

23/3.39	6	205 hie.	33
	5	C15	

Asia: Nykyinen mieliala Japanissa.

Kysymys siitä minkälaisiin painostustoimenpiteisiin kansainliiton ja Amerikan puolelta (Neuvostoliittoa ei lainkaan mainita tässä yhteydessä) ehkä tullaan ryhtymään siinä tapauksessa, ettei Japani tule mukautumaan yleiskokouksen toissapäiväiseen päätökseen, askaruttaa suuresti mieltä täällä. Tällainen askartelu onkin vallan luonnollinen, koska se mahdollisuus voidaan pitää aivan poissuljettuna että Japani tulisi noudattamaan esimerkiksi suositusta joukkojen poiskutsumisesta Mantshuriasta. Mutta ne muodot, joissa tämä mielipiteiden ilmaisu tapahtuu, tekevät sivulliseen, lievästi sanoen, oudon vaikutuksen. Puhumattakaan siitä, että niissäkin julkisissa lausunnoissa, joiden takana on julkisessa elämässä tunnettuja nimiä, tavantakaa kohtaa ilmeisiä epäloogillisuuksia ja ristiriitaisuuksia sekä tosiseikoista piittaamattomuutta, mikä johtunee siitä että asianomaiset tahtovat kuvata tulevaisuuden niin ruusunpunaisessa hohteessa kuin mahdollista, on tämä mielipiteiden muokkaus viime aikoina saanut suorastaan naurettaviakin muotoja. Sanomalehdet ovat tulvillaan haastatteluja nykytilanteesta, joita suurin otsikoin julkaistaan ensi sivulla ja haastattelujen kohteina ovat vieläpä raitioteiden naiskonduktöörit, rikshan-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....

.....

.....

1) Tavallinen.

~~XXXXXXXXXXXX~~

~~XXXXXXXXXXXX~~

~~XXXXXXXXXXXX~~

lle.

lle.

vetäjät, pelastusarmeijan yömajoissa asuvat työttömät ja kahviloiden naistarjoilijat. Kaikista näistä haastatteluista huokuu tietysti rajaton alttius uhrata kaikkensa isänmaan kunnian puolesta, vaikkakin täydellä syyllä voidaan asettaa kysymyksenalaiseksi, onko heillä pienintäkään aavistusta haastattelun kohteena olevista asioista, ~~mitäkään~~ ilman että he siltä häikäilisivät mitä jyrkimmin tuomita kansainliiton ja Amerikan politiikan.

Olen tähän asti jossakin määrin väheksynyt tämän hälinän merkitystä juuri sen lapsellisen luonteensa vuoksi, mutta koska tällaisetkin menetelmät, kunhan ne vaan saavat riittävän kauan jatkaa, voivat kritiikin puutteessa olevissa massoissa luoda yhä sotaisemman mielialan, täytynee niihin kiinnittää vakavaa huomiota. Ja kun lisäksi ennestään jo tiedetään minkälainen mieliala armeijan ja laivaston keskuudessa on vallinnut viimeisen puolentoista vuoden aikana, voi edellyttää että niissäkin piireissä nykyään lietsotaan sotaista mielialaa ainakin samalla johdonmukaisuudella kuin sanomalehdistön palstoilla. Eräs Berlinissä kesällä 1914 palvelnut ja täällä nykyään palveleva diplomaatti huomauttikin minulle äskettäin että mieliala täällä suuresti muistutti mielialaa Saksassa juuri ennen maailmansodan syttymistä.

Tulin kosketuksiin muutamia päiviä sitten erään japanilaisen pankki- ja talousmiehen kanssa, joka on tunnettu harkitsevaksi ja tasapuoliseksi mieheksi. Nykyinen jännittynyt tilanne tuntui kuitenkin jossakin määrin käyneen hänenkin hermoilleen. Hän, ~~ei~~ kuten yleensä ei kukaan muukaan japanilainen, uskonut minkään sotilaallisen saarron voivan tulla kysymykseen, sillä se merkitsisi ehdottomasti sotaa. Mitä 16 artiklan sisältämään toiseen vaihtoehtoon, ~~mitä~~ nimittäin jäsenvaltioiden omalta osaltaan ja ilman voimakeinoja toimeenpanemiin taloudellisiin sanktioihin tuli, ei hän uskonut siinäkään suhteessa voitavan saavuttaa tarpeellista yksimielisyyttä, mutta jos niinkin kävisi, ei asema tulisi muodostumaan Japanille katastrofaaliseksi. Tämän hän motivoi sillä, että Japani yhdessä Korean ja Mantshurian kanssa oli useimpiin raaka-aineisiin nähden miltei omavarainen ja siis jokseenkin riippumaton niiden tuonnista. Ne raaka-aineet, joita Japanilta puuttui, olivat pääasiallisesti

villa, puuvilla, väriaineet, tina ja raaka-öljy. Nykyiset villaja puuvillavarastot riittäisivät kuitenkin, jos niitä säästäväästi käytettäisiin, kahdeksi vuodeksi eteenpäin, jotapaitsi puuvillanviljelykselle olisi mahdollisuuksia sekä Koreassa että Etelä-Manchuriassa, kun taas villaa, joskaan ei parasta laatua, voitaisiin hankkia Mongoliasta. Sitäpaitsi voitaisiin sekä villa että puuvilla hättätilassa korvata silkillä. Fushunin kivihilikaivoksissa Manchuriassa suoritettut kokeet öljyn puristamiseksi kivihileestä^{s/} olivat myös osottautuneet tulokelliseksi. Sokeriin, suolaan, puutavaroihin, paperiin, keinotekoisiiin lannoitusaineisiin, rautamalmiin, kivihileen ja kupariin nähden oli Japani jo miltei täydellisesti omavarainen. Puhuteltavani huomautti ei millään tavalla tahovansa kieltää sitä seikkaa, etteivätkö tuollaiset painostustoimenpiteet voisi tuottaa^{aa/} Japanille suuriakin vaikeuksia, mutta ne olisivat samalla omiaan jouduttamaan Japanin ja Manchurian yhtymistä kiinteäksi taloudelliseksi blokiksi ja vahvistaisivat niinmuodoin kotoista taloudellista rintamaa. Sitäpaitsi hän huomautti, ettei Japani yksin tulisi niistä kärsimään, vaan että ne voisivat käydä tuhoisiksi myös alotteentekijöille itselleen. Niinpä hän esimerkkinä mainitsi, että Amerikan olisi suljettava kaikki silkkitehtaansa, joissa raaka-aineena käytettiin japanilaista raaka-silkkiä, jotapaitsi se tulisi menettämään 10 % puuvillamarkkinointaan. Englanti taas menettäisi noin 30 % Intian puuvillamarkkinoinsta (Japani ostaa nykyään puuvillaa Intiasta 500 milj. yenillä vuosittain) sekä Australia parhaimman villanostajansa.

Taloudellisiin painostustoimenpiteisiin tulisi todennäköisesti liittymään myös rahataloudellinen painostus, mutta puhuteltavani arveli, ettei tilanne kävisi nykyistä vaikeammaksi, koska Japani ilman mitään päätöstäkään kansainliiton puolelta itse teossa on ollut isoiloitu kansainvälisillä rahamarkkinoilla jo Manchurian selkkauksen alusta saakka. Hän lausui käsityksensä, että tähän asti seuratun kurssin jatkaminen on ainoa mahdollisuus, koska kysymyksessä oli Japanin kunnia ja sen asema suurvaltana.

Edelläesitetyissä mielipiteissäkin on, kuten helposti huomaa, luvattoman suuri annos aiheetonta optimismia, mutta tämän kansan näkyy vallanneen täydellinen psykoosi, josta maailmanrauhalle voi koitua arvaamattomia vaaroja.

Kaarlo Mestelmann

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 615.

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön rap. n:o 7.

Ministeri Winckelmann.

10/4-33.

Tokiossa, huhtikuun 10 p:nä 1933.

No. 83.

7 2065al 33

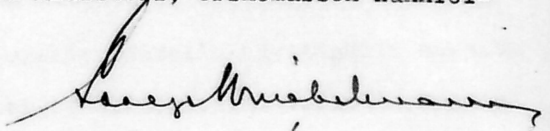
12/5-33 - 1

5 C15

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittavimmin Herra Ministe-
rille Tokion lähetystön raportin No. 7 koskeva Japanin eroa-
mista kansainliitosta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioi-
tukseni vakuutus.

Herra Ministeri A. Hackzell,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1) Tavallinen.

2) ~~Yksityinen~~

3) ~~Yksityinen~~

4) ~~Yksityinen~~

ll.

ll.

Salainen.

T O K I O S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 7.

Tokio ssa 10 p:nä huhti. kuuta 1933.

7 206 Sal 33
12/5-33

5 C15

Asia: Japanin eroaminen kansain-
liitosta.

Paljon puhuttu ja suurella touhulla näyttämölle asetettu eroaminen kansainliitosta tapahtui sitten viime viikolla. Juhlamieltä koetettiin ylläpitää viimeiseen saakka ja eroamispäätökselle annettiin tavallista juhlallisempi ulkonainen loisto. Keisarin itsensä toimiessa puheenjohtajana ja koko hallituksen saapuvilla ollessa, antoi keisarillinen salainen neuvosto (Privy Council) yksimielisesti suostumuksensa hallituksen ehdotukselle, että Japani eroaisi kansainliitosta säädetyin määräajan kuluttua ja myöhemmin päivällä pidetyssä hallituksen istunnossa valtuutti keisari hallituksen ryhtymään tästä aiheutuviin toimenpiteisiin. Vielä samana iltana saattoi ulkoministeri sähköellä päätöksen Sir Eric Drummondin tietoon.

Edellämainitun päätöksen yhteydessä saatettiin julkisuuteen kaksi eri asiakirjaa, jotka ansainnevat tässä lyhyemmän selostuksen, vaikkakaan ne eivät sisällä mitään eriskummallisempaa. Toinen niistä oli keisarillinen reskripti ja toinen pääministerin, varakreivi Saiton julkilausuma Japanin kansalle. Molemmissa asiakirjoissa todetaan, ettei kansainliitto ollut hyväksynyt Japanin toimenpiteet rauhan ylläpitämiseksi Kaukaisessa Idässä, mikä

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1) Tavallinen.

2) ~~Tavallinen~~ sisäks

3) ~~Edell.~~ sisäks

4) ~~Edell.~~ sisäks

lle.

lle.

seikka oli johtanut vakaviin erimielisyyksiin Japanin ja liiton välillä, siten pakottaen Japanin nyt tekemäänsä päätökseen. Vakuutetaan myös, ettei eroaminen suinkaan merkitse mitään eristäytymistä, vaan että Japanin tarkoitus oli jatkuvasti myötävaikuttaa ihmiskunnan parasta tarkoittavassa kansainvälisessä yhteistyössä sekä edelleen kehittää ystävällisiä suhteita muihin valtioihin. Lopuksi keisari kehoittaa alamaisiaan rauhallisesti suhtautumaan syntyneeseen tilanteeseen, osottamaan jatkuvaa yksimielisyyttä sekä rohkealla mielellä suuntaamaan katseensa tulevaisuutta kohti.

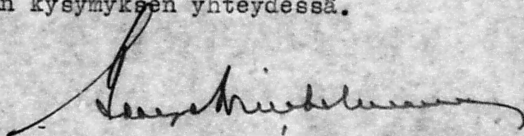
Päätös ei herättänyt täällä suurempaa huomiota. Syynä siihen oli todennäköisesti osaksi se, että kaikki mahdolliset näkökohdat sen puolesta jo etukäteen oli esitetty niin ettei uusia argumenttejä enää ollut löydettävissä, osaksi taas viimeaikaisen jännityksen aiheuttama vissi väsähtäneisyys täkäläisissä poliittisissa piireissä.

Aivan ilman mielenkiintoa tämän asian yhteydessä ei liene myöskään seikka, miten Japani tulee suhtautumaan kansainliittoon ja sen elimiin siinä kahden vuoden aikana, jona se paktin 1 art. mukaan vielä tulee olemaan liiton jäsenen asemassa sekä oikeuksiin että velvollisuuksiin nähden. Vaikkakaan tätä puolta asiasta ei vielä liene lopullisesti määriteltä, olen kuitenkin keskustelujen perusteella täkäläisessä ulkoministeriössä saanut sen käsityksen että Japanin politiikka tässä suhteessa tulee seuraamaan pääasiallisesti seuraavia suuntaviivoja.

Vaikkakin Japanilla edelleenkin on oikeus olla edustettuna liiton yleiskokouksissa ja neuvoston istunnoissa, ei se tulle mainittua oikeutta käyttämään, luopuen siis myös puheenjohtajan paikasta neuvoston toukokuun istunnossa. Jatkuvaan osanottoon varustusten supistamiskonferenssiin, niin myös maailman talouskonferenssin jäsenyyteen nähden, ei täällä katsottane olevan mitään esteitä, sitä vähemmän koska niissä on mukana myös kansainliittoon kuulumatomia valtioita. Samanlaista suhtautumista lienee ajateltu myös muihin kansainliiton mahdollisesti kutsumiin konferensseihin, riippuen kuitenkin olosuhteista kussakin eri tapauksessa. Niinikään tullee Japani suhtautumaan myönteisesti kansainliiton eri elimiin,

mikäli kysymyksessä on vuotuisten raporttien antaminen tahi informaatioainehiston toimittaminen. Mitä tulee jatkuvaan osanottoon kansainvälisen työtoimiston töihin, lienee se käsitys vallalla täällä, että koskei työtoimisto luonteeltaan ole poliittinen, vaan enemmän sosiaalinen ja yleensä humanitaarinen ja koska se sitäpaitsi on verrattain itsenäinen suhteessaan kansainliittoon, oman laajan itsehallinnon, olosuhteet eivät välttämättömästi vaatine suhteiden katkaisemista sen kanssa. Tällöin viitataan myös Espanjan ja Brasilian antamiin esimerkkeihin, jotka kumpikin, liitosta erottuaan, jatkoivat yhteistyötä työtoimiston kanssa. Sihteeristön japanilaisiin virkamiehiin nähden ollaan täällä lähinnä taipuvaisia pitämään heidät konfliktin ulkopuolella. Että alivaltiosihteerin Sugimura jätti erohakemuksensa, lienee enemmän katsottava mielenilmaisuksi hänen puoleltaan kuin seurauksena täältäpäin harjoitetusta painostuksesta. Yleensä ollaan täällä sitä mieltä, että koska pääsihteerin nimittämisen virkamiehistön ilman että asianomaisen maan hallituksella on suoranaista tekemistä nimityksen kanssa ja koska sihteeristön virkamiesten keskuudessa on myös sellaisten maiden kansalaisia, jotka eivät ole liiton jäseniä, ei eroamisen liitosta pitäisi vaikuttaa sihteeristön japanilaisten virkamiesten asemaan, mutta että jos jokin heistä tahtoisi vapaaehtoisesti erota, hallitus tietysti koettaisi, mikäli mahdollista, sijoittaa hänet.

Edelläesitetty suhtautuminen liittoon voi tietysti muuttua jos Japanin ja liiton välit tulevat nykyistä yhä kireämmiksi sen johdosta että kansainliiton puolelta ryhdytään pakkotoimenpiteisiin Japania kohtaan Mantshurian kysymyksen yhteydessä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 815.

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön rap. n:o 8.

Asiainhoitaja Winckelmann.

22/5-33.

Tokiassa toukokuun 22 p:nä 1933.

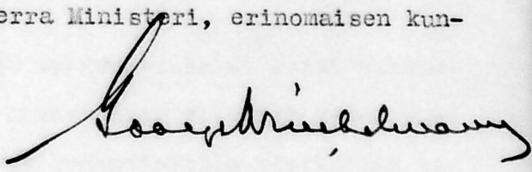
No. 119.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
9 / 206 Sal 13 33
12/6-33 No - L.H. 1
5 C15

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittavimmin Tokion lähetystön raportin No. 8 koskeva Japanin ja Neuvosto-Venäjän nykysuhteita.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ministeri A. Hackzell,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen
.....
.....

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Tokio ssa 22 p:nä touko kuuta 19 33.

9 / 206 Sal 33
12/6 - 33 No - Lit -

5 C 15

Asia: Japanin ja Neuvosto-Venäjän
nykysuhteet.

Japanin ja Neuvosto-Venäjän nykysuhteita ei olisi erikoisempaa aihetta juuri tällä hetkellä kosketella, elleivät tänne saapuneet Suomen lehdet olisi sisältäneet huomattavilla otsikoilla varustettuja uutisia välittömästä sodanuhasta, mobilisoinnista y.m. Koska tuollaisia uutisia on ollut myös useiden muiden Euroopan maiden lehdistöissä, lienee syytä selostaa niitä itsessään verrattain viattomia tapahtumia, jotka ovat antaneet aihetta mainittuihin uutisiin.

Ne kaksi tapahtumaa, jotka ovat muodostaneet pohjan noille uutisille ovat Neuvosto-Venäjän ja Manchukuon väliset rettelöt Itäkiinan radan liikkuvasta kalustosta sekä Pogranitschnajan luona Manchukuon itärajalla tapahtuneeksi väitetty japanilaisten joukkojen rajan ylittäminen.

Mitä ensiksi mainittuun tapahtumaan tulee, on Manchukuo, kuten tunnettua, väittänyt, että Neuvosto-Venäjä järjestelmällisesti jo pitemmän ajan kuluessa oli oikeudettomasti siirtänyt Venäjälle Itäkiinan radan liikkuvaa kalustoa. Kun eivät esitykset kaluston palauttamisesta johtaneet tuloksiin, vaati Manchukuo verrattain jyrkkäsanaisessa nootissa sen palauttamista määräjän kuluessa. Neuvosto-Venäjä, joka tunnettuun tapaansa ei myöskään häikäile käyttämästä suurista sanoista, kiisti jyrkästi tehdyt syytökset, huomauttaen,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi.....]

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta.....]:

Tavallinen

että mainittu kalusto riidattomasti kuului Neuvosto-Venäjälle sekä ettei Itäkiinan radalla ollut minkäänlaista omistusoikeutta siihen. Tämän pitemmälle asia ei ole kehittynyt ja, mikäli kerrotaan, on täältäpäin varoitettu Manchukuota pinnistämistä jouta liian kireälle, koska kysymys Itäkiinan radan ostamisesta on tullut päiväjärjestykseen ja turhanpäiväinen rettelöiminen Manchukuon puolelta ainoastaan vaikeuttaisi tämän asian suotuisaa ratkaisua. Näitä ostopuuhia tulee kuitenkin kohtaamaan monenlaiset, toistaiseksi selvittämättömät kysymykset. Mitä ensin tulee yllämainittuun kalustoon, lienee asian todellinen laita se, että Kerenskin hallitus aikanaan tilasi Amerikasta mainitut veturit, jotka Englanti on maksanut ja esiintyy niiden hinta edelleen Englannin saamisten joukossa Venäjältä. Toiseksi on itse omistusoikeus puheenalaiseen rataan kiistanalainen, eikä Neuvosto-Venäjän omistusoikeutta siihen ole nimenomaan tunnustettu ei Pekingin eikä Mukdenin sopimuksessa vuodelta 1924. Kolmanneksi ovat eräät ranskalaiset piirit, joskin toistaiseksi epävirallisesti, esittäneet vaatimuksia mahdolliseen kauppahintaan sillä perusteella että he aikanaan merkitsivät 30 % sen pankin osakkeista, joka sai konsession radan rakentamiseen, mutta joka sittemmin teki vararikon. Kuten edelläolevasta selviää on Japanilla täysi syy suhtautua varovaisesti puheenalaiseen ostoon.

Pogranitschnajan tapahtuma taas on toistaiseksi lopullisesti selvittämättä. Neuvosto-Venäjä väittää, että japanilaiset joukot ajaessaan takaa kiinalaisia bandiitteja ovat ylittäneet Venäjän rajan, vieläpä ammuskelleet rajan toisella puolen. Asia on täällä edelleen tutkimusten varassa.

Näiden kummankin tapahtuman ratkaisemisesta sovinnollisin keinoin on kuitenkin olemassa hyviä toiveita ja tulee se tapahtumaan seuraavalla tavalla.

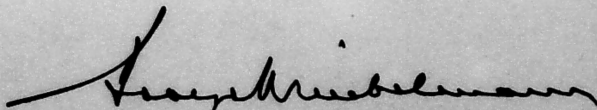
Kuten aikaisemmin olen kertonut ehdotti Japani samalla kuin se antoi hylkäävän vastauksensa Neuvosto-Venäjän non-agressio-sopimustarjoukseen, kolmen^m vallan välisen rajakomissionin asettamista, joka saisi tehtäväkseen selvittää kaikki niiden välillä olevat erimielisyydet. Vaikkakaan Neuvosto-Venäjä ei toistaiseksi ole antanut virallista suostumustaan ehdotukseen (tärkeälinen suurlähettiläs on kuitenkin ilmoittanut henkilökohtaisesti olevan sen kannalla) arvel-

laan tällä kuitenkin joltisellakin varmuudella, ettei suostumus tule kovin kauan viipymään. Tšekäläinen ulkoministeriö on jo valmistanut ehdotuksen komissionin organisatioksi. Sen pääjohto tulisi olemaan Tokiossa ja kuuluisivat siihen jäseninä Japanin varaulkoministeri, Manchukuon lähettiläs Tokiossa ja Neuvosto-Venäjän tšekäläinen suurlähettiläs. Sitäpaitsi toimisivat komissionin alaosastot Harbinissa, Manchulissa, Blagoveschenskissa ja Pogranitschnajassa. Komissionin ohjelmaan, joksi tällä myös on valmis ehdotus, kuuluisivat kaikkien rajariitaisuuksien ja rajoilla tapahtuneiden välikohtausten selvittely ja sovitteluehdotuksien laatiminen, niin myös Itäkiinan rautatierettelyn käsittely sen koko laajuudessa.

Koska Japani koko ajan on osottanut tyyneyttä ja hyvää tahtoa erimielisyyksien sovittamiseksi, eivät ne myöskään missään piirissä tällä ole herättäneet levottomuutta. Olin äskettäin tilaisuudessa laajemmalti keskustelemaan Neuvosto-Venäjän ja Japanin välisistä suhteista Ranskan tšekäläisen suurlähettilään, kreivi de Martel'in kanssa, joka lienee parhaiten informoitu tšekäläisistä ulkomaalaisista diplomaateista. Koska olen sähköittänyt Herra Ministerille pääkohdat keskustelusta, ei minun ole syytä tässä yhteydessä laajemmalti siihen puuttua. Totean vaan, että sain häneltä täyden vahvistuksen aikaisemmin esiintuomalleni käsitykselle, ettei mitään sodanuhkaa Japanin ja Neuvosto-Venäjän välillä tätä nykyä ole.

Japanin ulkoministeriön käsitys kuvastuu seuraavasta äskettäin julkaistusta uutisesta:

" The Japanese Government still refuses to become excited about the Chinese Eastern Railway controversy. Foreign newspaper correspondents, calling attention to Japans obligation to support Manchukuo if the present argument should develop into an open conflict, were again told at the Foreign Office yesterday that too much fuss is being made over the affair and were advised to accept the calmness displayed here as proof that nothing serious will happen."

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 615.

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön rap. n:o 9.

V.a. Asiantuntija Winkelmann.

..... 7/6-33.

Tokiossa kesäkuun 7 p:nä 1933.

No. 123.

10 206 Sal 33		
28/6-33	-	1
ASIA	ASIA	ASIA
5 015		

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittaen Tokion lähetystön raportin No. 9 koskeva aselepoa Japanin ja Kiinan välillä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

V. a. Asiamies *K. W. ...*

Ministeri A. Hackzell,
Suomen Ulkoasiainministeri,
p.m. y.m. y.m.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen

Salainen.

Tokio SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 9.

Tokio ssa 7 p:nä kesäkuuta 1933.

ULKOASIANMINISTERIÖ
10/206 Sal 33
28/6-33
5 | 015 |

Asia: Aselepo Japanin ja Kiinan
välillä.

Viime kuun loppupuolella julkaistiin tšekäläisissä lehdissä sotaministeriön kommuniquea, jossa ilman mitään kommentaareja ainoastaan lyhyesti mainittiin että japanilaiset joukot olivat edenneet linjalle, joka oli kolmen kilometrin etäisyydellä Pekingistä. Sen jälkeen ei lehdissä kokonaiseen viikkoon näkynyt minkäänlaisia uutisia tilanteen jatkuvasta kehityksestä. Tämä seikka antoi aihetta otaksumalle, että aseleponeuvottelut olivat käynnissä ja tšekäläisissä sanomalehtitoimituksissa nämä otaksumat vahvistettiin, huomautuksella, ettei lehtien sallittu niistä julkaista mitään tietoja. Myös ulkoministeriöstä oli mahdotonta saada mitään tietoja, siellä viitattiin vaan siihen seikkaan että jos jotakin todella oli tekeillä oli asia luonteeltaan puhtaasti sotilaallinen, josta ministeriöllä ei voinut olla tarkempia tietoja. Olettamukset aselevosta olivatkin oikeat, sillä Nankingin hallitus oli lopullisesti huomannut tilanteen kestäättömyyden ja ehdottanut neuvotteluja. Nämä johtivatkin viikossa tulokseen ja sopimus allekirjoitettiin toukokuun 31 p:nä, kuten Herra Ministerille aikanaan sänkeellisesti ilmoitin.

Kiinalaisten aselepoehdotus oli epäilemättä mieluinen japanilaisillekin koska Pekingin ja Tientsinin väliaikaisella valtaamisella, johon tilanne muuten olisi johtanut, ei itse asiassa olisi voitettu mitään, päinvastoin olisi se ollut omiaan aiheuttamaan kauaskantavia

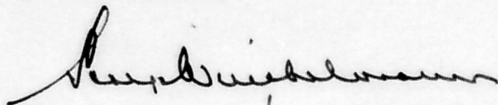
Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen

komplikaatioita suurvaltaetujen kanssa. Sitäpaitsi saapui varakreivi Ishii juuri samoina päivinä neuvotteluihin presidentti Rooseveltin kanssa Washingtonissa, joissa neuvotteluissa, mikäli täällä yleisesti kerrotaan, oli keskusteltu myös Kaukaisen Idän kysymyksistä, joten Pekingin ja Tientsinin samanaikainen valtaus olisi ollut hänelle vaikeasti selvitettävissä ja voinut vaikuttaa suoranaisealta uhmailulta. Lisäksi lienee Japanin taipuvaisuuteen suostua puheenalaisiin neuvotteluihin vaikuttanut myös se seikka, että bandiittien toiminta Mantshuriassa, joka jo jonkun aikaa oli osottanut lopulliseen likvidoinnin merkkejä, jälleen on osottanut vilkastumisen oireita, joten Japanille oli tärkeätä saada irti joukkoja suuren muurin eteläpuolelta jatkuvia rauhoittamistoimenpiteitä varten Mantshuriassa koska lisäjoukkojen lähettämistä sinne Japanista oli jo rahallisista syistä, mikäli mahdollista, vältettävä.

Nämä näkökohdat lienevät aiheuttaneen sen, että aseleposopimus ei tullut niin nöyryyttäväksi kiinalaisille, kuin miksi sen odotettiin muodostuvan. Sopimuksessahan nimenomaan todetaan, että sittenkuin kiinalaiset joukot olivat perääntyneet määrätulle linjalle sekä japanilaiset lentokonein tai muilla keinoin olivat todenneet niin tapahtuneen, myös japanilaiset sitoutuivat palauttamaan "suurimman osan" joukoistaan suuren muurin tasalle. Toinenkin ehto, joka oli vastoin kaikkia odotuksia, oli se, että turvallisuuden ylläpitäminen siten demilitarisoidussa vyöhykkeessä uskottiin kiinalaisille poliisivoimille. Mutta vaikkakin ehdot niinmuodoin näyttävät varsin lupaavilta kiinalaisille on tietenkin mahdotonta sanoa mitään siitä, miten niitä käytännössä tullaan toteuttamaan. Se rajaton epäluulo, joka japanilaisissa kytee kiinalaisten vilpittömyyttä kohtaan, antaa aihetta luuloon, että joskin kiinalaisten taholta aselepoehtojen täyttämässä osotettaisiin kuinka hyvää tahtoa tahansa, japanilaiset tulevat vaatimaan järkkymättömiä takeita ennenkuin joukkojen poissiirtämiseen ryhdytään. Tämän vuoksi onkin luultavaa, että joukot jonkun aikaa tulevat pysymään asemissaan. Itä sitten tulee kiinalaisten mahdollisuuksiin poliisivoimin ylläpitää turvallisuutta demilitarisoidulla alueella, suhtaudutaan siihen täällä

hyvin epäilevästi ja käydessäni tuonnottain uuden varaulkominis-
terin luona tiedustelemassa, miten aselepoehdojen täyttämisen su-
jui, lausui hän hyvin pessimistisiä ajatuksia kiinalaisten mah-
dollisuuksista suojella mainittua aluetta kurittomien joukkojen
hyökkäyksiltä.

Kuten edelläkolevasta ilmenee ei aseleposopimuksesta
toistaiseksi ole suuria odotettavissa ja sen toteuttamisessa tu-
lee todennäköisesti ilmenemään suuria vaikeuksia. Se on sitä-
paitsi puhtaasti sotilaallinen sopimus, joka ei millään tavalla
kajoa itse pääkysymyksen ratkaisuun. Tosin eräät piirit täällä odot-
tavat, että taistelujen päätyttyä olisi taas joitakin mahdollisuuks-
sia kaupan elpymiselle, mutta boikotti jatkuu aselevosta huolimatta,
eivätkä mitkään merkit toistaiseksi viittaa siihen että Nan-
kingin hallitus suunnittelisi sen peruuttamista.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₁₅.

ASIA: _____

Pohjassa olevan lähetysten rap. n:o 10.

Ministeri Brückelmann.

4/7 1933.

Tokiossa heinäkuun 5 p:nä 1933.

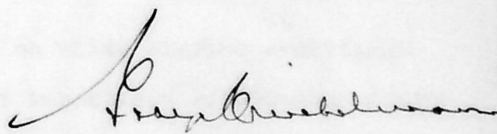
N:o 138.

Ulk. Asia.	
11 206/20.	33
25/7.33	2
5	15.

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittavimmin Tokion
lähetyksen raportin N:o 10 koskeva Nykypoliittista
tilannetta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ministeri A. Hackzell,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Tokio ssa 4 p:nä heinäkuuta 1933.

11 206/ae.	33
25/2.33	
5	Cr5

Asia: Nykypoliittinen tilanne.

Poliittinen tilanne täällä on viime aikoina osoittanut yhä uusia helpottumisen merkkejä. Viime raportissa selostamani Japanin ja Kiinan välisen aselevon käytännöllinen toteuttaminen on sujunut odotettua paremmin eikä ainakaan toistaiseksi liene tapahtunut mitään erikoisempia kahnauksia aseleposopimuksen edellyttämässä evakuoimissuunitelmassa. Japanin, Manchukuon ja Neuvosto-Venäjän väliset neuvottelut Itä-Kiinan radan myynnistä alkoivat viime viikolla. Venäläinen delegatio sai saapuessaan sanomalehdistön puolelta erinomaisen ystävällisen vastaanoton. Todettiin nimenomaan, että Neuvosto-Venäjä oli ainoa valtio, joka Mantshurian kysymykseen nähden koko ajan oli osoittanut järkkymätöntä puolueettomuutta, ja lausuttiin, että Japanissa ymmärrettiin panna arvoa sille seikalle, että Neuvosto-Venäjä myös suhteissaan Manchukuohon on osoittanut eräitä lähentymisen ja ymmärtämyksen merkkejä, kuten myöntämällä Manchukuolle oikeuden lähettää konsuliedustajia eräisiin Siperian kaupunkeihin sekä ryhtymällä sen edustajien kanssa läheiseen yhteistyöhön Itä-Kiinan radan hallinnossa. Kun sitten seuraavana päivänä tšekäläisessä lehdistössä julkaistiin Moskovasta lähetetty sähke, jossa lyhyesti todettiin, ettei alkavilla neuvotteluilla ollut mitään tekemistä Manchukuon tunnustamisen kanssa, saivat tšekäläiset yhä uudemman kerran kokea,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen.

että kiittämättömyys on maailman palkka. On odotettavissa, kuten jo aikaisemmin olen tiedottanut, että neuvottelujen kohteeksi myöhemmin tulevat myös kaikki ne toistaiseksi selvittämättömät rajavälikohtaukset, joista europalaisessa lehdistössä on niin paljon puhuttu.

Myös suhteet Yhdysvaltoihin ovat viime aikoina ja aina presidentti Rooseveltin valtaantulosta lähtien osoittaneet parantamisen merkkejä. Täällä on yleisesti vallalla se käsitys, että varakreivi Ishiin käynti Washingtonissa presidentin kutsuvieraana on ollut tšekäläiseltä näkökannalta katsottuna onnistunut. Ei tietenkään siinä mielessä, että minkälaisia tuloksia olisi saavutettu Mantshurian kysymykseen nähden, vaan lähinnä sen vuoksi, että varakreivi Ishii, kuten täällä väitetään, oli ollut tilaisuudessa, joskin varsinaisen ohjelman ulkopuolella, presidentille selostamaan Japanin Mantshurian politiikan sen kaikkia yksityiskohtia myöten. Tämä ei kuitenkaan ole ainoa tapaus, joka antaa tukea tšekäläiselle käsitykselle, että se sanoakseni tyly kanta, joka presidentti Hooverin valtakautena oli vallalla kaikkiiin Japanin edesottamisiin nähden, on jossain määrin hälvenemässä. Äskettäin tapahtunut Yhdysvaltain laivastovierailu suurenmoisine ohjelmineen ja lukuisten huomattavien Yhdysvaltain kansalaisten käynnit täällä ovat olleet omiaan myötävaikuttamaan suhteiden paranemiseen. Mainittakoon tässä yhteydessä, että kun tunnetun Scripps-Howard Newspapers-yhtymän presidentti Mr. Roy Howard äskettäin vieraili täällä, keisari myönsi hänelle yksityisen audienssin, mikä oli kunnia, joka ensi kerran on tullut sanomalehtimiehen osaksi. Sitäpaitsi kuulee täällä ehtimiseen viitteitä siitä, että maaperää kummassakin maassa muokattaisiin arbitragesopimusta varten. Yrittäessäni kontrolloida noiden tietojen todenperäisyyttä en kuitenkaan toistaiseksi ole saanut niihin vahvistusta.

Jyrkkänä vastakohtana edellämäinituille poliittisille valopilkuille ovat Japanin ja Englannin välisten taloudellisten suhteiden miltei päivä päivältä jatkuva kiristyminen ja se anti-brittiläinen propaganda, josta sanomalehdistö tätä nykyä on tulvillaan. Syyt välien kärjistymiseen ovat yleisesti tunnetut, joten minun ei tarvitse tässä yhteydessä puuttua yksityiskohtiin. Mainittakoon vain, että jo yksistään Japanin ja Intian välisen kauppasopimuksen

irtisanominen ja brittiläisessä sanomalehdistössä olleet syytökset dumpingista ja orjapalkoista ovat täällä herättäneet hyvin paljon suuttumusta, ja jos minkäkinlaisia kostosuunnitelmia, muun muassa uhkauksia Intian raakapuuvillan täydellisestä boikottauksesta, on näkynyt julkisuudessa. Mutta Englannin toimenpiteet eivät ole rajoittuneet tähän, vaan vähän väliä on seurannut uusia pettymyksiä Japanille, nimittäin Japanin ja brittiläisen Länsi-Afrikan kauppasopimuksen irtisanominen, Egyptin prohibitiivinen tullisuoja ja nyt viimeksi Malakan liittovaltioissa tapahtuneet tullien korotukset. Kun tietää, mitä erikoisesti Intian, mutta myös viime aikoina suurella vaivalla ja tarmolla vallatut Egyptin markkinat merkitsevät Japanin vientiteollisuudelle, ymmärtää, mikä katkeruus täällä on vallalla Englantia kohtaan, sillä Intian anti-dumping-laki, jota loka-kuusta lähtien todennäköisesti tullaan soveltamaan japanilaisiin tavaroihin, merkitsee kuoliniskua Japanin viennille Intiaan, joka esim. viime vuonna nousi noin 200 miljoonaan yeniin.

Olen ollut tilaisuudessa keskustelemaan viime mainituista seikoista myös Englannin tšekäläisen suurlähetystön kaupallisen neuvoksen kanssa. Englantilaisille ominaisella tyyneydellä hän sanoi kiinnittävänsä vähän huomiota lehdistön parjaukseen. Ryhdyttyjen toimenpiteiden välttämättömyys oli osoittautunut aivan ilmeiseksi, eikä Japanille jäisi muuta neuvoa kuin niihin mukautua.

Arvid Lindblom

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA: _____

J
Toliossa olevan lähetystön rap. n:o 11.

J. J. Kala.

8/8 1933.

Tokiossa elokuun 7 p:nä 1933.

N:o 190.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	STERN
N:o 13 / 20 p:nä	D. 10 33
11/9. 33	LIH
MA	ASIA
5	C15.

Herra Ministeri,

Tämän ohella lähetän kunnioittavimmin Tokion lähetystön raportin N:o 11, koskeva Itä-Kiinan rautatien myyntineuvotteluja.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

F. J. Kala.

Herra Ministeri A. Hackzell,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Tokio ssa 7 p:nä elo kuuta 19 33.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
13 Roy se.	33
11/9.33	No
5	OSASTO C15

Asia: Itä-Kiinan rautatien
myyntineuvotteluista.

Senjälkeen kuin tästä asiasta viimeksi tiedotettiin Herra Ministerille, ovat neuvottelut Mantšukuon ja Neuvosto-Venäjän välillä n.s. Itä-Kiinan l. Pohjois-Mantšurian rautatien myynnistä olleet jonkun aikaa keskeytyksissä, mutta alkoivat ne uudelleen viime viikolla Japanin ulkoasiainministeriössä.

Tarviten ulkomaanvaluuttaa viisivuotissuunnitelmansa toteuttamiseksi Neuvosto-Venäjä teki, kuten tiedetään, aikoinaan ehdotuksen radan myynnistä suoraan Japanille, mutta tämä vastasi, ettei asia kuulu sille vaan Mantšukuolle. Näin ollen Neuvosto-Venäjä joutui neuvotteluihin valtion kanssa, jota se vielä ei ole tunnustanut. Kuitenkin, jos myyntisopimus solmitaan, se todennäköisesti merkitsee Mantšukuon tunnustamista de jure. Japani seuraa neuvotteluja vain observaattorina, ilmoitetaan virallisesti.

Myyntineuvottelut alkoivat kesäkuun 25 p:nä Tokiossa. Mantšukuota edustavat sen lähettiläs Japanissa sekä sen varaulkoasiainministeri Chuichi Ohashi - sivumennen sanoen kansalaisuudeltaan japanilainen -, Neuvosto-Venäjää edustavat sen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen.

suurlähettiläs Japanissa sekä Itä-Kiinan rautatien johtokunnan puheenjohtaja Benedict Kozlowski.

Neuvostohallituksen edustajat esittivät vaatimukseenaan 250.000.000 kultaruplaa seuraavin perusteluin:

Venäjä on käyttänyt siihen sen rakentamisesta lähtien

.....K.Rpl 411.691.976:-

Rautatielle kuuluvien maiden ja metsien arvo

..... -" 40.000.000:-

Rautatien koko arvo..... -" 451.691.976:-

"Helpottaakseen neuvotteluja" Neuvostohallitus kuitenkin ilmoitti tyytyvänsä "vain" yllämainittuihin 250 milj. kultaruplaan, mikä hinta maksettaisiin seuraavalla tavalla:

Tavaroina.....Kultarpl 125.000.000:-

Käteisenä heti sopimuksen

allekirjoituksen jälkeen -" 41.500.000:-

Mantšukuon valtio-obligaatioina, maksettavat 3 v:n

kuluttua, vuotuinen korko 4 % -" 83.500.000:-

Summa -" 250.000.000:-

Mantšukuon edustajat puolestaan esittivät oman ehdotuksensa, jota he perustelivat seuraavasti:

Sama rautatie maksaisi nyt rakennettuna

Paperiyeniä 130.000.000:-

50 % edelläolevasta on poistettava

rautatien nykyisen kehon kunnan tähden -" 65.000.000:-

Sen arvo on jaettava kahteen osaan,

koska se on Mantšukuon ja Neuvosto-

Venäjän yhteistä omaisuutta..... -" 32.500.000:-

Erinäisten kaupasta saatavien etujen korvauksena ja myöskin "helpottaakseen neuvotteluja" Mantšukuon tarjous kuitenkin oli 50.000.000:- Paperiyeniä.

Aivan syrjästä katsoen Mantšukuon ehdotus on mielestäni jossain määrin epäloogillinen. Tieteisopillisesti aivan oikein hyödykkeen jälleenhankintakustannuksista lähtien se kuitenkin jo heti laskee poistoja. Ja jos kerran rautatie on

Mantšukuon ja Neuvosto-Venäjän yhteistä omaisuutta, miksi pitäisi Neuvostohallituksen yksin maksaa kaluston kehnon kunnan aiheuttamat poistot. Vai onko keho kunto yksinomaan venäläisten syytä?

Kun tarjousten ero oli näin suuri, Japani esitti oman välitysehdotuksensa. Sen mukaan sovittaisiin kauppahinnaksi 100.000.000:- Paperiyeniä.

Neuvosto-Venäjän edustajat eivät ole antaneet siihen sitovaa vastausta, mutta ovat he myöntäväisiä jossain määrin alentamaan vaatimaansa hintaa. Suurlähettiläs Jureneffin mielestä kuitenkin "Mantšukuon tunnustaminen on jo enemmän kuin 50 milj. paperiyenin arvoinen".

Kysymyksen käsittely näyttää venyvän pitkälliseksi. Elokuun 3 p:nä antamassaan julistuksessa Mantšukuon hallitus jyrkin sanoin ilmoitti olevansa sitä mieltä, että rautatie kuuluu sen oikeudellisen vallan alle ja lupasi tukahduttaa kaiken kommunistisen propagandan rautatiealueella.

Elokuun 4 p:nä seurasi uusi julistus, jossa Mantšukuon hallitus m.m. lausuu, että "Neuvosto-Venäjä vaatii täyttä omistusoikeutta rataa, koska se muka tehtiin venäläisen pääoman ja työvoiman avulla. Näin ollen lienee syytä kysyä, miten Neuvostohallitus suhtautuu Kiinan tekemiin suuriin uhrauksiin, kun se luovutti tarvittavan maa-alueen maksutta, salli tuoda kaikki rakentamiseen käytetyt tarvikkeet maahan tullitta ja maksoi osansa Venäläis-kiinalaisessa pankissa. Toiselta puolen, millä tavoin Neuvosto-Venäjä aikoo korvata niiden lukemattomien mantšuralaisten Venäjän alueella kärsimät vahingot, joiden omaisuus on takavarikoitu, tai ne tappiot, jotka syntyivät mantšuralaisten ankaralla työllä ansaitsemien ruplien menettäessä Neuvostohallituksen toimenpiteiden johdosta täydellisesti arvonsa, j.n.e. On siis tyhjää puhetta, että rautatie kuuluisi yksinomaan Neuvosto-Venäjälle, mihin kantaan tämän myyntitarjous perustui."

Sensijaan on julistuksen mukaan eittämättömiä todistuksia siitä, että rautatie kuuluukin Mantšukuolle.

"N.s."Karahenin deklaraatioissa" vv. 1919 ja 1920 Neuvostohallitus luopui Tsaarin-Venäjän oikeuksista Kiinassa. Tällainen oikeuksista luopuminen on täysin yksipuolinen oikeustoimi eikä

siis kaipaa toisen sopimuspuolen vahvistusta ollakseen pätevä. Väite, etteivät deklaratiot astuneet voimaan, koska ei päästy sopimukseen muutamista teknillisistä seikoista, on Mantšukuon hallituksen mielestä kansainvälisen moraalien alkeellisimpienkin periaatteiden törkeää loukkausta j.n.e. V. 1924 solmitussa n.s. Mukdenin sopimuksessa ei Kiina myöntänyt Venäjälle muuta kuin oikeuden ottaa osaa rautatien hallintoon. Tämä on yleisesti tunnettu tosiseikka eikä siihen sen enempää kannata kajota."

Mainituin perusteluin Mantšukuon hallitus katsoo tarjouksensa 50 miljoonaa paperiyeniä jo olevan mahdollisimman korkea.

Mitä taasen Venäjän esittämiin perusteluihin tulee, on tšekäläisten lehtien arvelun mukaan sen hyvin vaikea todistaa, että rautatie todella olisi sille maksanut 411.691.976:- kultaruplaa.

Viimeisimpien uutisten mukaan olisi Japani taasen yrittänyt välittää esittämällä, että koko asia saataisiin ratkaistuksi mutkattomasti, jos päästäisiin sopimukseen ruplan ja yenin välisestä kurssista. Mainitunlainen prejudikaatti on olemassa Japanin, Neuvosto-Venäjän ja U.S.A:n keskisessä kalastussopimuksessa.

Samalla kuin kysymys myynnistä on siis vielä avoinna, osoittaa rautatien taloudellinen kannattavuus paranevaa suuntaa järjestyneiden olojen palattua. Sanomalehtien ennakkotietojen mukaan tuotti viime tilivuosi 16.000.000:- Yeniä enemmän tuloja kuin sitä edellinen. Tämän tilivuoden neljän ensimmäisen kuukauden (huhtik. - heinäk.) tulokset osoittavat edelleen nousua verrattuna vastaaviin viimevuotisiin lukuihin (tuhansin yenein):

Tulot:	1933 - 34.	Lisäys vast. lukuun ed.v.verr.
Matkustajaliikenne	6.017	1.897
Tavara --	24.434	1.577
Varastomaksut	11	7
<u>Sekalaiset</u>	<u>1.112</u>	<u>334</u>
Yhteensä tuhansin Yenein	31.576	3.802

Rautatiellä on siis huomattava taloudellinenkin merkitys.

F. J. Karay.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetysten raportti n:o 12.

Ministeri Valvami.

23/10 1933.

Tokio SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 280/-7.

18 208 me. 33
9/11-33
5 C15.

Tokio SSA 23 P:NÄ loka KUUTA 19 33.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Lähetystön raportti n:o 12.

Oheellisena lähetystö kunnioittaen lähettää
6 kpl raporttiaan n:o 12, jonka aiheena on : Yleissii-
mäys Japanin poliittiseen tilanteeseen.

Ministeri: *Magnus Valvanen*

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Tokio ssa 23 p:nä loka kuuta 1933.

Asia: Yleissilmäys Japanin
poliittiseen tilanteeseen.

III KOASIAINMINISTERIÖ
18. 208/21
9/11. 33
5 C15

Japani, kuten niin moni muukin maa, elää nykyjään poliittista kriisiä. Monella taholla esiintyy tyytymättömyyttä sitä tapaa vastaan, jolla valtion asioita on tähän asti johdettu. Monet joko julkiset tai salaiset yhdistykset vaativat muutoksia valtakunnan sisä- ja ulkopoliittikkaan.

Tämä kriisi puhkesi erikoisesti näkyviin 15/5 1932, jolloin eräs "Jumalan sotilaksi" itseään nimittävä salaliitto, johon kuului sekä siviilihenkilöitä että nuoria armeijan ja laivaston upseereita, teki vallankaappausyrityksen. Salaliittolaisten tarkoituksena oli äkkiyllättäen surmata johtavat hallitushenkilöt ja ottaa haltuunsa yhteiskunnan tärkeimmät solmukohdat, saattaa maa siten paniikitilaan ja senjälkeen järjestää sotilasdiktatuuri.

Salaliittolaiset saivat surmatuksi pääministeri INUKAIN ja eräitä muita henkilöitä, mutta muuten yritys epäonnistui. Asian johdosta nostettu oikeudenkäynti ei ole vielääkään lo-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pullisesti päättynyt, ja ne monilukuiset myötätunnon osoitukset, joita sen aikana eri tahoilta on syytettyjä kohtaan esitetty, ovat osoituksena siitä, miten yleinen tyytymättömyys maassa on.

Oikeudenkäynnin aikana on selvinnyt, että salaliittolaiset ennen kaikkea olivat katkeroituneita puoluesysteemiä kohtaan. He väittivät, että valtion johdossa eri aikoina olleet puolueet eivät olleet tarpeeksi valvoneet maan etuja, mutta sensijaan olivat liiankin hyvin huolehtineet asianomaisen puolueen jäsenten taloudellisista eduista. Heidän vihansa on kohdistunut myös eräihin liikeyhtymiin, joiden he väittävät hankkineen itselleen etuja valtion vahingoksi lahjomalla puolueita ja poliittisia toimihenkilöitä. Erikoisesti salaliittolaiset ovat olleet katkeroituneita Lontoon laivastosopimuksen johdosta. He väittävät, että se hallitus ja ne valtuutetut, jotka siitä ovat Japanin osalta vastuussa, olivat vaarantaneet maan turvallisuutta.

Semantapaisia ajatuksia kuin näillä salaliittolaisilla on myös n.s. kansallissosialistien yhtymällä, jonka kannattajia väitetään olevan noin miljoona. Äskettäin Tokiossa pitämässään kokouksessa kansallissosialistit hyväksyivät julkilausuman, jonka mukaan he haluavat hävittää kaikki esteet, jotka erottavat hallitsijan kansasta. Näitä esteitä olivat heidänkin mielestään osaksi tähänastiset puolueet, osaksi länsimaiden esikuvien mukaan järjestyneet kapitalistiset liikelaitokset.

Tyytymättömien ryhmityksistä puhuttaessa on mainittava myös kommunistit. Kommunismi on Japanissa etupäässä intelligentian tauti. Sitä esiintyy nim. erikoisesti yliopistojen opettajien ja oppilaiden keskuudessa. Suurelta osaltaan kommunistinen liike

näissä piireissä käsittääkseni on teoreettista harrastusta; restauratiosta alkaenhan Japanista on aina löytnyt joku ryhmä, joka on valmis harrastamaan kulloinkin länsimaissa muodissa olevia ajatussuuntia. Toisaalta kuitenkin Japanissa on ylioppilaiden liikatuotantoa, ja huoli vastaisesta leivänsaannista on tehnyt eräistä kommunisteja.

Viranomaiset käyvät muuten kovin kourin käsiksi kommunismin, missä vain sellaiseen vivahtavaa ilmeneekin. Esim. ulkomaalta tulevan kirjallisuuden tarkastus on pikkumaisen tarkkaa, ja yhä ankarampia toimenpiteitä suunnitellaan "vaarallisen ajattelun" varalta, joksi täällä nimitetään yleensä vasemmistoradikaaleja ajatussuuntia.

Kaikkein vakavinta on, että armeijan ja laivaston upseeristossa on paljon tyytymättömyyden henkeä. Viimeisten 10 vuoden aikana on armeijassa lakkautettu 9 divisioonaa, ja se on luonnollisesti herättänyt upseereiden keskuudessa vastustushenkeä hallituksessa olleita puolueita vastaan. Laivasto taas on erittäin katkera Lontoon laivastosopimusta vastaan, joka sen mielestä oli nöyryytys Japanille.

Mutta sotilaspiireissä esiintyy myös sosiaalista tyytymättömyyttä. Monet upseereista ja aliupseereista ovat kotoisin maaseudulta, ja kun armeijan varuskunnat ovat sijoitetut eri ta-
hoille maaseutua, vaikuttaa niihin maanviljelijäväestön mieliala. Maatalouspula on Japanissakin erittäin vaikea, kuten on ymmärrettävissä, kun esim. maan tärkeimmän viljelyskasvin riisin keskimääräinen hinta täällä on noin 30 prosenttia siitä, mitä se oli v. 1927. Armeijankin keskuudessa vaaditaan nyt valtion voi-

makasta tukea maalaisväestölle.

Sotilaspiireillä on aina ollut erittäin paljon vaikutusvaltaa Japanin julkisten asiain hoidossa, mutta viime aikoina on nähten piirien poliittinen vaikutus entisestään lisääntynyt. Sotilastaholta esitetään tämän tästä sekä sisä- että ulkopoliittikkaa koskevia kommuniqueita, ja useihin varuskuntiin on viime aikoina perustettu selvästi poliittisluonteisia järjestöjä.

Yleispäätelmänä voidaan sanoa, että Japanin poliittisessa elämässä on tätänykyä varsin voimakkaana oikeistoradikaalisuunta, jota kannattavat monet järjestöt ja laajat väestöpiirit. Tämän suunnan harrastajat ovat täysin lojaalisia hallitsijalle, jonka vaikutusvaltaa asioiden johdossa he tahtoisivat lisätäkin, mutta arvostelevat ankarasti tähän asti toimineita puolueita, joiden toiminnassa epäilemättä on ollut paljon epätervettä. Oikeistoradikaalit vaativat nyt Japanissa toteutettaviksi samantapaisia sosiaalisia muutoksia, joita Italiassa ja Saksassa on toimeenpantu.

Kommunistisella liikkeellä sitävastoin ei näytä olevan tällä suuria merkityksiä.

Kun vallankaappausyritys toukokuulla 1932 oli vavahduttanut yhteiskuntaa, muodostettiin amiraali SAITON johdolla koomushallitus, johon kuuluu muutamia seiyukai- ja minseitopuolueiden jäseniä, mutta enemmistönä puolueettomiksi lukeutuvia henkilöitä.

Nykyisen edustajakamarin 466 jäsenestä on 295 seiyukai-puolueeseen kuuluvia. Tämä puolue voisi siis oikeastaan milloin tahansa äänestää epäluottamuslauseen hallitukselle. Mutta puolue

ei ole uskaltanut sitä tehdä peläten, että seurauksena olisi esim. sotilasdiktatuurin julistaminen. SAITON hallitus on yhä vallassa, mutta koko ajan tehdään suunnitelmia siitä, mille pohjalle maan apiajn johto vastaisuudessa on järjestettävä.

Hallituksen vaikutusvaltaisim jäs en on sotaministeri kenraali ARAKI, joka vaatii maan hallinnon uudistamista sotilaspireissä vallitsevien käsitysten mukaiseksi. Hän puuttuu eri hallintohaarojen asioihin esittäen suunnitelmia sekä teollisuuden että maatalouden uudistamiseksi. Mutta ennenkaikkea hän vaatii maan sotalaitoksen perusteellista vahvistamista. Tätä vaatimusta hän perustelee seuraavasti:

1) Mantäukuossa on aikaansaattava järjestys ja maa turvattava ulkoapkin uhkaavilta vaaroilta.

2) Japanin on varustauduttava riittävästi Neuvostoliittoa vastaan, jonka sotavoima jo nyt on suurempi kuin tsaarin aikaisen Venäjän ja jonka kanssa Japani todennäköisesti ennemmin tai myöhemmin joutuu aseelliseen selkkaukseen.

3) Japanin on pystyttävä puolustamaan oikeuksiaan Kiinassa.

4) Kaupalliset ristiriidat eri maiden kanssa kärjistyvät kärjistymistään, ja Japanin on varustauduttava pahimman mahdollisuuden varalta.

5) Erikoisen kriitillinen on vuosi 1935, jolloin Japanin ero Kansainliitosta tulee lopulliseksi ja Lontoon laivastosopimus uudistetaan.

Hallitus valmistelee parhaillaan budjettiehdotustaan tilivuotta 1934 - 35 varten. Sotaministeri ARAKI yllätti hallituksen vaatimalla armeijaa varten 650 milj. yeniä, samalla kuin meriministeri OSUMI vaati laivastoa varten 700 milj. yeniä. (Armei-

jan määräraha t ovat kuluvan vuoden budjetissa 446 milj. yeniä ja laivaston 374 milj. yeniä budjetin loppusumman ollessa 1.344 milj. yeniä.)

Nämä sotilasbudjetit aiheuttivat ankaran ristiriidan hallituksessa. Varsinkin vastusti niitä ulkoministeri HIROTA. Aikaisempi ulkoministeri UCHIDA, joka erosi viime syyskuulla, oli nimenomaan joutunut arvostelun alaiseksi sen vuoksi, että hänen katsottiin liian paljon alistuneen sotilaspiirien johdettavaksi. Ministeri HIROTA on nyt tarmokkaasti vaatinut diplomatiaa asetettavaksi sotilaspolitiikan edelle. Hän on selittänyt, että sota- ja laivastoministerien budjettiehdotusten hyväksyminen kärjistyttäisi tarpeettomasti Japanin suhteita ulkovaltoihin. Vaikka hänenkin mielestään kansainvälinen asema on vakava, hän on katsonut, että Japanilla vielä on paljon mahdollisuuksia käyttää diplomaattisia keinoja, ennenkuin on pakko turvautua aseellisiin voimiin.

Samaten on sotilasbudjettiehdotuksia vastustanut finanssiministeri TAKAHASHI huomauttaen, että jos ne hyväksyttäisiin, tulisi kokonaisbudjetin menoarvio ylittämään tuloarvion noin 1.100 milj. yenillä, mikä erotus olisi järjestettävä lainavoimilla, koska hänen mielestään veroja ei voi korottaa.

Tämän toisaalta sotilaspolitiikan, toisaalta ulko- ja finanssipolitiikan välisen ristiriidan selvittämisestä on viikkokokouksia neuvoteltu hallituksen valiokunnassa, johon kuuluvat pää-, ulko-, finanssi-, sota- ja meriministerit. Neuvottelut ovat olleet erittäin vaikeat, onpa hallituspulan uhka ajoittain ollut ilmassa, mutta vihdoinkin valiokunta teki jonkinlaisen provisorisen kompromissipäätöksen, jonka hallitus täysistunnessaan 21/10 hyväksyi. Virallisen ilmoituksen mukaan hyväksyttiin sil-

loin seuraava "perusohje":

"1. Kansainvälisissä suhteissa on otettava huomioon maailmanrauha ja Japanin politiikka on menestyksellisesti toteutettava diplomaattisin keinoin.

"2. Maan kansallinen puolustus on järjestettävä siten, että Japanin ei tarvitse ottaa vastaan ulkovalloilta mitään uhkausta tai loukkausta, ja kansallinen puolustus sekä kansallinen voima ovat saatettavat sopusointuun keskenään."

Tämä pyöristetty "perusohje" ei suinkaan vielä ilmaise, paljonko yenejä hallitus aikoo vaatia sotilasmenoja varten. Ratkaisu onkin siirtynyt toistaiseksi. Useat hallituksen jäsenet lähtevät nyt keisarin mukana suurille manöövereille, jotka tulevat kestämään marraskuun alkuun, ja vasta niiden loputtua hallitus aikoo lopullisesti päättää budjetin määrärahoista. Silloin tehtävä ratkaisu tulee osoittamaan, miten hallitus arvostelee vastaisen tilanteen Japanin kannalta ja miten se sen mukaan määrittelee politiikkansa.

Mugo Babany

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C¹⁵.

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Valvoma.

15/12 1933.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 344-21.

Tokio SSA 15 P:NÄ joulukuuta 1933.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

1 205 ka. 34
8/2.34
5 @ 15.

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Lähetyksen raportti n:o 13.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ulkoasiainministeriölle tälle päivälle päivätyn raporttinsa
n:o 13.

Ministeri: *Mugobalwaney*

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Tokio ssa 15 p:nä joulukuuta 1933.

Asia: Japanin ja Neuvostoliiton suhteet.

ULKOASIAINMINISTERIÖN KIRJASTO		33
8/1-34	1/205	ae.
5	015	

Kun Mantšuriassa 18/9 1931 Japanin armeijan ja CHANG HSUEH-LIANGin joukkojen välillä olivat alkaneet ne vihollisuudet, jotka sittemmin johtivat Mantšukuon valtion muodostumiseen Japanin aseiden turvin, hämmästytti maailmaa Neuvostoliitto, jolla Mantšuriassa oli suuria intressejä valvottavina, pysymällä odottamattoman passiivisena. Selitys tähän passiiviseen kantaan oli kuitenkin selvä: Neuvostoliitto ei voinut esiintyä aktiivisemmin, koska sen sekä sisäinen tila että kansainvälinen asema olivat liian heikot ja koska sillä ei ollut idässä tarpeeksi aseellisia voimia.

Neuvostoliiton ja Japanin välit ovat kuitenkin koko ajan olleet kireät. Rajaseuduilla, sekä maanmerirajalla, on yhtämittaa sattunut kahnauksia, jotka eräissä tapauksissa ovat vaikuttaneet suorastaan tahallista kiusanteolta.

Tänä vuonna nämä kahnaukset ovat olleet entistään ärsyttävämpiä. Japanilaisia kalastajia esiintyy

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pohjoisessa Merimaakunnan ja Kamtšatkan lähivesiä myöten. Viime kesäkuulla Japani väitti neuvostolaisten viranomais-
ten Kamtšatkan rannikolla surmanneen kolme japanilaista ka-
lastajaa. Sovjet selitti tiedon vääräksi ja valitti puo-
lestaan, että Japani oli lähettänyt hävittäjän ottamaan
asiasta selvää. Mutta lopulta Neuvostoliitto tunnusti vas-
tuunalaisuutensa tapahtumaan ja maksoi Japanille korvausta.
Vähän myöhemmin pidettiin taas eräs japanilainen kalastus-
alus Kamtšatkassa ja miehistöä vastaan nostettiin syyte
aluevesille tunkeutumisesta. Syyskuulla venäläiset saattoi-
vat voimaan määräyksen, jonka mukaan Vladivostokin sata-
maan saapuvien vierasta kansallisuutta olevien alusten oli
otettava luotsi, ja japanilaiset katsoivat tämän määräyk-
sen tarkoittavan estää lähinnä japanilaisia laivoja käyt-
tämästä satamaa.

Japanilaiset puolestaan ovat kuluvana vuonna pi-
dättäneet pari neuvostolaista laivaa pohjoisessa Kuriilien
saaristossa ja etelässä Boninsaarilla ja sakottaneet niiden
kapteeneja luvattomasta aluevesille tulosta.

Niinikään on Mantšukuossa Amurin jokiliikenteessä
sattunut selkkauksia ja pidätyksiä. Lisäksi ovat sekä
Mantšukuo että Neuvostoliitto syyttäneet toistensa sota-
voimia alueelleen tunkeutumisesta. Sääntönä noudatetaan,
että toinen puoli aina kieltää syytöksen.

Mutta selvimmin on Japanin ja Neuvostoliiton vä-
lien kärjistyminen tullut esille niissä neuvotteluissa,
joita kesäkuun alusta on käyty niiden oikeuksien myymi-
sestä Mantšukuoille, jotka Sovjetilla on Pohjois-Mantšurian

rautatiehen (Mantšukuon kesäkuun alusta käytäntöön ottama entisen Kiinan itäisen rautatien nimitys).

Neuvottelujen lavastus ei ole ollut vailla huvittavia piirteitä. Neuvottelut tapahtuvat Tokiossa, mutta neuvottelukumppaneina ovat Neuvostoliitto ja Mantšukuo (jälkimmäisen valtuuskunnan johtava jäsen on japanilainen diplomaatti OHASHI, joka nykyään toimii Mantšukuon ulkoministeriössä varaulkoministerinä eli kansliapäällikkönä). Japani on vain tarjonnut hyviä palveluksiaan (bons offices) siitä varalta että niitä halutaan. Sovjet unohtaa välillä näytelmän säännöt ja joko pyytää Japania antamaan hyviä palveluksiaan tai suorastaan esittää neuvotteluja koskevia valituksia Japanille. Edellisissä tapauksissa Japani selittää, että tilanne ei vielä ole niin toivoton, että sen aktiivinen esiintyminen olisi välttämätön; jälkimmäisissä tapauksissa se osoittaa valittajat Mantšukuohon.

Raportissaan n:o 11 lähetystö on jo selostanut rautatieneuvottelujen kulkua elokuun alkuun.

Elokuulla Neuvostoliitto alensi hintavaatimuksensa rautatiestä 200 milj:aan kultaruplaan, kun taas Mantšukuo tarjosi siitä vain 50 milj. yeniä (yenin markkinakurssi vastaa nykyään 13:90 suomenmarkkaa). Mantšukuo ehdotti nyt, että vaihdeturssiksi sovittaisiin 1 rupla = 0:25 yeniä, jolloin summat vastaisivat toisiaan, mutta Sovjet ei suostunut ehdotukseen, ja siihen varsinaiset neuvottelut ovatkin pysähtyneet.

Neuvottelujen kuluessa kumpikin puoli on esittänyt erinäisiä syytöksiä toistaan vastaan. Mantšukuo

syöttää Neuvostoliittoa siitä, että se on kuljettanut 3100 rautatielle kuuluvaa veturia ja rahtivaunua omalle alueelleen. Sovjet taas väittää että Mantšukuossa kaikin tavoin koetetaan saada rautatien kannattavuus lopetetuksi, jotta sen hinta saataisiin painumaan alas. Lisäksi venäläiset syyttävät Japania siitä, että se ei suorita maksuja sotaväkensä kuljetuksista Pohjois-Mantšurian rautatiellä.

Syyskuun lopulla rautatietä koskevat neuvottelut yhtäkkiä siirtyivät konferenssihuoneen ulkopuolelle. Selostan seuraavassa, miten Neuvostoliiton suurlähettiläs YOURENEFF minulle on esittänyt tämän vaiheen:

21/9 hän ilmoitti Japanin ulkoministerille HIROTALLE Moskovalla olevan luotettavia tietoja siitä, että Japani suunnitteli Pohjois-Mantšurian rautatien valtaamista ja venäläisten virkamiesten vangitsemista. Kun eräitä venäläisiä seuraavina päivinä todella vangittiinkin, ilmoitti YOURENEFF 28/9 HIROTALLE, että Neuvostoliitolla oli hallussaan autenttisia japanilaisia asiakirjoja, joista kävivät selville rautatien valtaussuunnitelmat. Kun Japanin hallitus ei kuitenkaan välittänyt tästä varoituksesta, julkaistiin lokakuun alussa Moskovassa eräitä Mantšukuossa olevien japanilaisten laatimia asiakirjoja. YOURENEFF vakuutti minulle, että asiakirjat Japanin kiellosta huolimatta olivat ilman epäilystä oikeat, lisäksi vielä, että Moskovalla oli hallussaan muitakin samanlaisia, jotka se tarpeen tullen voi julkaista.

Asiakirjojen joutuminen Neuvostoliiton käsiin näyttää tulleen yllätyksenä Japanille, joka yleensä pitää tarkkaa huolta diplomaattisten salaisuuksiensa säilymisestä.

Neuvostoliiton tarkoituksena asiakirjat julkaistessaan oli nähtävästi pakottaa Japania jouduttamaan neuvotteluja. Mutta Japani reageerasikin toisella tavalla: Neuvostoliitolle ilmoitettiin, että Japani loukkautuneena Sovjetin menettelystä saattaa luopua rautatieneuvotteluissa tarjoamistaan hyvistä palveluksista.

Selitys siihen, että venäläiset luopuivat passiivisesta kannastaan, oli se, että Neuvostoliiton kansainvälinen asema viimeisen puolen vuoden aikana oli huomattavasti vahvistunut ja että venäläiset olivat saaneet sotilaallisen asemansa lujitetuksi idässä.

Venäjälle merkitsi suurta helpotusta se, että se kesällä sai tehdyksi hyökkääjän määrittelyä koskevia sopimuksia kaikkien läntisten ja eteläisten naapuriensa kanssa. Kiinanakin kanssa on neuvotteluja ollut käynnissä samanlaisen sopimuksen tekemisestä. Japani ei ole ollut valmis sellaista solmimaan; sen sotilaspiirit eivät tahdo kuulla siitä puhuttavan. Siitä asti kun tänne tulin olen huomannut, että Japani ei ollut mielissään siitä, että Venäjä tekemällä sopimukset naapuriensa kanssa oli saanut siihen määrään helpotusta länsirajallaan, että se saattoi kiinnittää huomionsa itään. Neuvostoliitto ei ollutkaan hidas käyttämään tilaisuutta hyväkseen.

Selostan vielä, mitä suurlähettiläs YOURENEFF kertoessaan konfliktista esitti minulle Sovjetin varustautumisesta idässä:

V. 1931 Japani olisi vielä voinut valloittaa Vladivostokin. Silloin Neuvostoliitolla oli vain 30-40 tuhatta miestä idässä. Mutta nyt on asema toinen. Joukkoja on nyt paljon enemmän. Ilmavoimat idässä ovat jo täysin riittävät. Rajat Japania ja Mantšukuota vastaan ovat linnoitetut, joskaan eivät niin vahvasti kuin Ranskan rajat Saksaa vastaan, niin kuitenkin lujasti. Venäjä ei senvuoksi enää pelkää Japania. Neuvostoliiton tarkoituksena on muuten ainoastaan säilyttää status quo idässä. Rautatien se on valmis myymään Mantšukuolle.

Samaan aikaan Japanin sotaministeriö, jolla on tapana tämän tästä julkaista ulkopolitiikkaakin koskevia tiedonantoja, ilmoitti puolivirallisesti, että Venäjän sota-voimat tätänykyä olivat suunnilleen seuraavat:

75 jalkaväkidivisioonaa;

13 ratsuväkidivisioonaa;

rauhanaikainen vahvuus yhteensä

1.290.000 miestä;

2500 lentokonetta;

1500 tankkia;

150 panssarivaunua ja kemiallinen joukko-osasto.

Kaukaisessa idässä on Neuvostoliitolla tämän tiedonannon mukaan:

10 divisioonaa, niistä yksi ratsuväkidivisioonaa ja yksi -brigadi; neljä

divisioonaa ja ratsuväkibrigadi sijaitsee Vladivostokin ja Nikolskin seuduilla Mantšukuon itäpuolella, kolme divisioonaa Habarovskin ja Blagoveštšenskin välillä pohjoisessa ja muut joukot Takabaikalin alueella.

300 tankkia;

350 lentokonetta, niistä 40 raskaita pommituskoneita, jotka voivat laskeutumatta lentää esim. Tokioon ja takaisin asemapaikoilleen;

laivastoa on vain kuusi modernia alusta, mutta kuusi uutta alusta pannaan parhailaan kuntoon.

varustettuja asemia on rakennettu eri paikoille Mantšukuon vastaiselle rajalle, kuten Pograničnajan, Blagoveštšenskin ja Daurian seuduille.

Joku aika sitten venäläiset väittivät 9 japanilaisen sotilaslentokoneen lentäneen Amurin yli Neuvostoliiton alueelle. Kun YOURENEFF sen johdosta kävi jättämässä protestinsa HIROTalle, tämä ensiksikin väitti tiedon vääräksi ja sitten huomautti, että Sovjetin olisi jännityksen laukeamiseksi vähennettävä Mantšukuon rajalla olevia joukkojaan. Hän viittasi siihen, että Yhdysvallat olivat päättäneet siirtää laivastonsa Tyyneltä mereltä Atlantille. HIROTA huomautti, että Venäjän on parannettava suhteitaan Japaniin, ennenkuin tämä taas on valmis edistämään

rautatieneuvotteluja.

Japanin ja Sovjetin välit ovat epäilemättä jatkuvasti kireät, ja Euroopassa ja Amerikassa voidaan luulla, että aseellinen konflikti näiden maiden välillä on koska tahansa mahdollinen. On kuitenkin olemassa useita seikkoja, jotka vähentävät tätä mahdollisuutta.

Neuvostoliitolla tuskin on halua aloittaa sotaa. Pohjois-Mantšurian radan se on valmis myymään niin hyvällä hinnalla kuin mahdollista, mutta muuten se pyrkii säilyttämään alueensa ja intressinsä kaukaisessa idässä.

Japanin hallitus ja voimakkaimmat puoluejärjestöt eivät myöskään tällä hetkellä halua sotilaallisia selkkauksia. Valtion finanssitila ei suinkaan ole helppo. Lisäksi huolestuttaa hallitusta erikoisesti lentovoimien heikkous. Viime elokuulla järjestettiin vartavasten lentomanööveri ilmasta uhkaavan sodanvaaran selville saamiseksi, ja hallituksen juuri hyväksymän lisätyn sotilasbudjetin yhtenä tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi lentovoimien kiireellinen vahvistaminen.

Se seikka, että Yhdysvallat juuri ovat tunnustaneet Neuvostoliiton, vaikuttaa sordiinina sodanhaluisiin piireihin.

Joka tapauksessa tekee ankara talvi sodankäynnin Mantšukuossa ja sen läheisyydessä äärimmäisen vaikeaksi.

Mutta kieltämättä on sodanvaaran aiheitakin olemassa. Japani on tietoinen siitä, että Euroopan ja Amerikan vaikutusvalta Aasiassa on suunnattomasti vähentynyt, ja se pyrkii saavuttamaan maanosassaan ehdottomasti domineeraavan aseman. Siihen sitä pakottaa jo liikaväestö

ja maan yhä lisääntyvä industrialisoituminen. Ja kaikki ovat yksimielisiä siitä, että Japanin on pysyttävä Mantšukuossa.

Varsinkin armeijan keskuudessa ja nuorisossa on paljon aineksia, jotka harrastavat Japanin vanhoja sotilasihanteita. Lisäksi on huomattava, että Mantšukuossa varsinaisesti määrää kaikesta Japanin armeija. Mantšurian selkkauksen alusta alkaen on armeija jo usean kerran asettanut hallituksen fait accompli'n eteen. Senvuoksi on aina olemassa mahdollisuus, että jokin äkkiyllättävä välikohtaus johtaa Japanin selkkauksiin Venäjänkin kanssa.

Mugobalwaney

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 615.

ASIA: c

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Valvanne.

20/2-33.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 355-22

Tokio SSA 20 P:Ä joulukuuta 1933.

2 205-Sal 34

VIITTAUS: Ulkoasiainministeriö N

11/1-34 - 1

9 P:Ä marraskuuta 1933 P:TTY kirj. n:o 15225.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 14.

Viitaten otsakkeessa mainittuun ulkomaanedustuksen tiedoituksia koskevaan ohjeeseen lähetystö tämän ohella kunnioittaen lähettää 7 kpl. raporttiansa n:o 14.

Ministeri:

Mugobawany

TOKIO Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Tokio ssa 20 p:nä joulukuuta 1933.

Asia: Japanin pyrkimykset viennin
laajentamiseksi ja sen kilpailu-
menetelmät tuotanto-olojen valossa.

2 205 Sal 34
11/1-34 - -
5 015

Japanin viennin viimeaikainen tavaton laajentuminen, joka on herättänyt huomiota kaikkialla maailmassa, on suurelta osalta johtunut yen'in ulkomaisen kurssin alhaisesta arvosta kahden viime vuoden aikana.

Kun Englanti syyskuulla 1931 oli luopunut kultakannasta ja maailman taloudellinen ja finanssipula oli kehittänyt kireimmilleen, kävi kultakannan säilyttäminen Japanillekin yhä vaikeammaksi. Kulta virtasi ulkomaille, ja Mantšurian selkkaus lisäsi samanaikaisesti hallituksen vaikeuksia. Silloin hallituksessa oleva minseito-puolue piti ensin kiinni kultakannasta, mutta inflaation puoltajat, joita johti siihen aikaan oppositiossa oleva nykyinen finanssiministeri TAKAHASHI, pääsivät viimein voitolle, ja 11/12 1931 hallitus asetti kiellon kullan maastaviennille. Silloin alkoi yenin huima lasku.

Alparikurssin mukaan 100 yeniä vastaa 49.84 Yhdysvaltain dollaria. Marraskuulla 1931 näiden valuuttain markkinakurssin keskiarvo oli vielä 49.38. Joulukuulla 1931 tämä keskiarvo putosi 43.33:een, ja tammikuulla 1932,

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

jolloin kullasta luopuminen pääsi täydellä voimalla vaikuttamaan, aina 35.97:ään. Senjälkeen yenin keskiarvo dollariin verrattuna kuukausi kuukaudelta säännöllisesti laskeutui ollen kesäkuulla 1932 30.35 ja joulukuulla 1932 20.65 eli noin 40 % alpariarvosta.

Dollarin arvon kuluvan vuoden toukokuusta alkaen aletessa on yenin kurssi siihen verrattuna noussut. Lokakuun keskiarvo oli 27.56 ja viime päivien kurssi on ollut 30.75 eli noin 60 % alpariarvosta.

Punaan verrattuna yenin alparikurssi on 2/0.58 (1 yen = 2 shilling'iä 0.58 penny'ä). Marraskuulla 1931 näiden rahalaatujen markkinakurssin keskiarvo oli 2/7.28, seuraavalla joulukuulla 2/5.82. Tammikuulla 1932 se oli 2/0.91, kesäkuulla 1/7.87 ja joulukuulla 1/3.11. Kuluvana vuonna on Englannin valuutan kurssi vaihdellut 1/3 $\frac{1}{16}$:n ja 1/2 $\frac{1}{8}$:n välillä. Lokakuun keskiarvo oli 1/2.16 ja tämän päivän kurssi 1/2 $\frac{5}{16}$.

Yenin arvon alennuttua on hintaindeksi Japanissa kyllä jonkinverran noussut, mutta työväen palkkataso on pysynyt tasaisena. Jos palkkaindeksiksi loppuvuodelta 1920 merkitään 100, oli keskimääräinen palkkaindeksi v:lta 1931 94.7 ja v:lta 1932 93.5. Vuonna 1933 tämä indeksi on vaihdellut ainoastaan 93.1:n ja 96.4:n välillä.

Näiden seikkojen vaikutuksesta Japanin ulkomaankauppa on vuoden 1931 lopulta alkaen tavattomasti vilkastunut. Tosin vuoden 1932 alkupuolen kauppavaihto näytti olevan Japanille epäedullinen: tuonti oli nim. sinä aikana F 267 milj. vientiä suurempi. Tämä johtui siitä, että

liikemaailma yenin jatkuvaa alentumista peläten toi suuria varastoja maahan. Mutta nämä varastot olivat suureksi osaksi raaka-aineita teollisuustuotantoa varten. Niin esim. tuotiin maahan raakapuuvillaa ¥ 82 milj:lla enemmän kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna. Kun yen jatkuvasti aleni, muuttui ulkomaankauppa vuoden 1932 loppupuolella vientivoittoiseksi. Koko vuoden 1932 vienti oli ¥ 1,410 milj. ja tuonti ¥ 1,431 vastaavien lukujen edellisenä vuonna ollessa ¥ 1,147 ja ¥ 1,236. Tuontiylijäämä oli siis vain ¥ 21 milj. eli huomattavasti pienempi kuin se Japanin tuontivoittoisessa kaupassa oli ollut sitten vuoden 1918.

Seuraava taulukko osoittaa Japanin vientiä v. 1932 sen tärkeimpiin kauppamaihin verrattuna samaan vientiin v. 1931; luvut tarkoittavat miljooneja yenejä:

	1932	1931
Yhdysvallat	445	425
Britannian Intia	192	110
Hollannin Intia	100	63
Iso-Britannia	60	53

Suurin viennin lisäys edelliseen vuoteen verrattuna koski seuraavia tavararyhmiä:

Puuvillatuotteita:	lisäys	618 milj.	neliöyardia;
Vehnäjauhoa:	"	144 "	kin'iä (1 kin = 0.6 kg);
Hienosokeria:	"	123 "	"
Valurautaa:	"	70 "	"

Oli kuitenkin selvä, että muut maat eivät tulisi ristissä käsin katsomaan Japanin dumpingia. Kuluvan vuoden alusta alkaen toinen maa toisensa jälkeen on ryhtynyt

estämään halpojen japanilaisten tuotteiden 'alueelleen. Japanin kauppaministeriön saapuneiden tietojen mukaan olivat seuraavat 27 maata marraskuun loppuun mennessä ryhtyneet tällaisiin suojaustoimenpiteisiin:

AASIA:

Kiina

Filippiinit

Kotšinkiina

Siam

Liittoutuneet Malaijivaltiot

Alankomaiden Intia

Intia

EUROOPPA:

Iso-Britannia

Alankomaat

Belgia

Ranska

Saksa

Sveitsi

Tšekkoslovakia

Itävalta

Kreikka

Turkki

AMERIKA:

Kanada

Yhdysvallat

Argentiina

Brasilia

Chile

AFRIKKA:

Egypti

Britannian länsiafrikkalaiset alueet

Britannian Itä-Afrikka

Etelä-Afrikka

AUSTRALIA.

U

7

Toimenpiteet, joihin nämä maat ovat ryhtyneet estääkseen japanilaisten tavarain tuontia, jakautuvat seuraaviin ryhmiin:

Tullinkoroituksia.

Liukuvia tulleja.

Tuontikiintiösystemejä.

Tuontilupasysteemejä.

Valuuttakontrolli.

Halpaa valuuttaa koskeva lisätulli (surtaxe).

Ne japanilaiset tuotteet, jotka marraskuun loppuun mennessä olivat joutuneet tällaisten ehkäisytoimenpiteiden kohteiksi, ovat seuraavat:

Aluspuvut	Merentuotteet
Emaljiteokset	Olut
Fajanssit	Paidat
Harjat	Paperi
Hatut	Polkupyörät
Hilli	Puuvillalanka ja -kangas
Huovat	Puvut
Jauhot	Pyyhinliinat
Kaulukset	Rautatavarat
Kengät	Romutavara
Kondensoitu maito	Saippua
Kudontatuotteet	Selluloidituotteet
Kumikengät	Sementti
Lasipullot	Silkki, -tavarat
Leikkikalut	Silkki-pongée
Matot	Simpukankuorinapit

Sukat	Tekosilkkilanka, -kangas
Superfosfaatti	ja -tuotteet
Sähkölamput ja -patterit	Täytekyntät
Säilykesardiinit ym. -kalat	Villatuotteet
	Väriaineet.

Nämä säännöstelytoimenpiteet saivat aikaan, että Japanin vienti kuluvan vuoden alkupuoliskolla ~~seura~~ pieneni viime vuoden vientiin verrattuna. Se pysyi kaikesta huolimatta kuukausittain 43-59 % suurempana kuin vienti vuoden 1932 alkupuoliskolla oli ollut.

Kuluvan vuoden tammi-syyskuulla Japanin viennin ja tuonnin arvot miljooneissa yeneissä verrattuina samoihin arvoihin vastaavana aikana v. 1932 olivat seuraavat:

	<u>1933</u>	<u>1932</u>
Vienti	1,354	938
Tuonti	1,424	1,054
Tuonnin ylijäämä	70	116

Volyymiltäänkin vienti mainittuna aikana oli huomattavasti lisääntynyt verrattuna vastaavaan aikaan edellisenä vuonna, kun sitävastoin tuonnin volyyymi oli viimevuotista pienempi ja vähenee edelleen jatkuvasti. Tämä seikka ei selvästi näy tuonnin arvossa, kun yenin alentuneen kurssin johdosta tuontitavaroista on ollut maksettava paljon korkeampia hintoja yeneissä kuin aikaisemmin.

Japanin pyrkimys viennin lisäämiseksi viimeisten kahden vuoden aikana on ennen kaikkea johtunut yenin alhaisesta ulkomaisesta kurssista.

Japanin viennin tunkeutuminen uusille markkina-alueille on lisäksi ollut seurauksena siitä, että sen läheinen vientimaa Kiina suureksi osaksi on siltä sulkeutunut. Tämä taas on johtunut osaksi Kiinan yleisestä ostokyvyn heikkenemisestä, osaksi siitä, että kiinalaiset viime vuosina ovat harjoittaneet intensiivistä Japanin tuotteiden boikottausta protestina sen Mantšurian-politiikasta. Kun v. 1925 vienti Kiinaan oli ¥ 468 milj., oli se v. 1930 261 milj., v. 1931 156 milj., v. 1932 141 milj. ja v:n 1933 tammi-lokakuulla vain 89 milj. yeniä.

Mutta onpa ollut muitakin tekijöitä vaikuttamassa Japanin viennin laajentumiseen. Maailmansodasta alkaen Japanin tuotantokyky on tavattomasti lisääntynyt. Mantšurias-ta, joka nyt on kokonaan joutunut sen kontrolloitavaksi, saadaan suuria raaka-ainerikkauksia. Ja samaan aikaan, kuin varsinkin Japanin teollisuuden ekspansionikyky on lisääntynyt, on länsimaiden vaikutus Aasiassa yleensä ja taloudellinen kilpailukyky Japanin kanssa erikoisesti heikentymistään heikentynyt.

Meiji-reformaatiosta alkaen Japani on ihmeteltävän taitavasti pyrkinyt jäljittämään länsimaita. Mutta Eurooppa ja Amerikka ovat erehtyneet luullessaan, ettei Japani pysty muuhun kuin lainaamaan ja matkimaan.

Japani on sodan jälkeen suuressa määrin ratsionaalisoinut teollisuuttaan ja siten vähentänyt sen tuotantokustannuksia. Lisäksi se on joustavasti ostanut ja ottanut käyttäntöön keksintöjä, joita esim. konservatiivinen

Englannin teollisuus on hylkinyt. Japanin kutoma-alan koneisto onkin tällä hetkellä täysin uudenaikainen, kun sen sijaan Lancashiren koneisto monessa suhteessa on jäänyt takapajulle.

Toisaalta Japani kaikesta modernoitumisestaan huolimatta on osannut säilyttää omia sosiaalisia olojaan ja niiden mukaisen elintason. Esim. kansanvalistus on Japanissa erittäin perusteellinen. 6-vuotinen kansakouluopetus on pakollinen, ja 1000 kouluiässä olevasta lapsesta kävi v. 1930 9,832 kansakoulua. Mutta tästä opinkäynnistä huolimatta Japanin työväki tyytyy elintasoon, jota on väärin sanoa sinänsä alemmaksi länsimaisen työväestön elintasoa, mutta joka perustuu toisenlaisiin elämänvaatimuksiin ja on paljon halvempi.

Epäilemättä esiintyy japanilaisten kilpailumenetelmissä paljon häikäilemättömyyttä. Sellaista on esim. ulkomaisten tavaramerkkien erehdyttävä jäljittely, joka erikoisesti on viime aikoina kuohuttanut mieliä Englannissa.

Japanin vienti ei voi esteittä jatkaa laajentumistaan. Kaikkialla maailmassa pelätään nykyään Japanin kauppakilpailua ja rakennetaan esteitä sen tielle. Erikoisesti Brittein valtakunnan eri osissa käydään taistelua Japanin taloudellista ekspansiota vastaan. Parhaillaan suoritetaan erittäin vaikeita neuvotteluja uudesta Japanin-Intian kauppasopimuksesta. Japanin asema on kuitenkin sikäli vahva, että sen kauppavaihto esim. Intian ja Australian kanssa on tähän asti ollut tuontivoittainen.

Kiinan boikottaus jatkuu edelleen, joskin japanilaisia tuotteita laajassa määrässä salakuljetetaan Kiinaan.

Yhdysvaltain dollarin laskeuduttua arvossaan on yenin arvo siihen verrattuna huomattavasti noussut. Yenin ulkomaisen kurssin kehitys tulee luonnollisesti vaikuttamaan Japanin viennin laajuuteen.

Joka tapauksessa Japani, joka aikaisemmin hämmästytti maailmaa kehityksellä poliittiseksi suurvallaksi, on viime aikoina kehittynyt taloudelliseksi suurvallaksi, joka tulee vaatimaan itselleen entistä suuremman osan maailman-kaupasta.

Mugstabaany

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 615.

ASIA: _____

Tokiassa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministeri Valvanne.

29/12-33.

Salainen.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 366 - 26.

Tokio SSA 29 P:NÄ joulu KUUTA 19 33.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

3 205 Sul 3Y
20/1-34 - /
5. C15

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti n:o 15.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 6 kpl. tälle päivälle päivättyä raporttiaan
n:o 15.

Ministeri:

Mugobalwaney

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Tokio ssa 29 p:nä joulukuuta 1933.

3 205 Sal 34

Asia: Japanilaisten suhtautuminen Suomeen.

20/1-34

5 C15

Japani on maa, jossa muodollisuuksia tarkasti noudatetaan, ja niin on suuri osa aikaani täällä oloni ensimmäisinä kuukausina mennyt virallisten käyntien ja vastauskäyntien tekemiseen. Uuden lähettilään on tšekäläisen protokollan mukaan käytävä ei ainoastaan suurilukuisen diplomaattikunnan jäsenten, vaan myös useampien asemamaan arvohenkilöiden luona kuin muissa maissa on tapana. Hänen on pyydettyä audienssia ei ainoastaan keisarin, vaan lisäksi keisarinna, leskikeisarinna ja neljäntoista keisarillisen huoneen prinssin luo. Lisäksi hänen on käytävä useiden kabinetin jäsenten ym. luona.

Vaikka prinsessa ASAKAN kuoleman johdosta julistettun hovisurun takia en ole vielä voinut suorittaa kaikkia virallisia hovikäyntejä, pyydän seuraavassa esittää eräitä vaikutelmiani siitä, miten tapaamani japanilaiset suhtautuvat Suomeen.

Keisarin audienssissa läsnäolleiden henkilöiden taholta on minulle vakuutettu, että hallitsijan esiintyminen tilaisuudessa oli erikoisen sydämellistä. Virallista

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

toimitusta seuranneessa keskustelussa keisari mm. ilmaisi ilonsa sen johdosta, että Suomi oli korottanut Tokiossa olevan asiainhoitajan viran lähettilään viraksi.

Keisarilliset prinssit yleensä ovat välttäneet politiikkaan puuttumista. Poikkeuksia kuitenkin oli, ja esim. keisarin vanhin veli prinssi CHICHIEU pyysi minua kertomaan politiikastamme ja erikoisesti suuntautumisestamme kommunismin. Hän on muuten useiden japanilaisten urheiluseurojen kunniajäsen ja oli hyvin kiinnostunut Suomenkin urheiluun.

Kaikissa piireissä kunnioitusta nauttivat 75-vuotias pääministeri SAITO otti minut hyvin ystävällisesti vastaan. Hän keskusteli pitkään kanssani sekä Suomen että Japanin oloista.

Tokioon saavuttuani kävin heti seuraavana päivänä silloisen ulkoministerin, kreivi UCHIDAN luona. Keskustelustani hänen kanssaan ei ole erikoista mainittavaa. Hän oli silloin viimeistä päivää virassaan, erosi nim. jo seuraavana päivänä rasittuneisuutensa ja sairaalloisuutensa vuoksi.

Hänen seuraajansa, nykyisen ulkoministerin HIROTAN olen tavannut useita kertoja. Kerran hän piti minut tunnin verran luonaan virkahuoneessaan keskustellen teen ääressä vilkkaasti kanssani. HIROTA on vasta 55-vuotias ja hyvin elinvoimainen ja tarmokas mies. Suomea kohtaan hän on erittäin myönteinen. Ollessaan suurlähettiläänä Moskovassa hän on ottanut selvää Suomenkin oloista ja näyttää käsittävän hyvin suhteemme Neuvostoliittoon. Hän totesi

kerran, että Suomen ja Japanin kanta Venäjään on pääasiallisesti samanlainen: sen nykyisen hallituksen kanssa on ylläpidettävä korrekkeja suhteita, olojen kehitystä Venäjällä on tarkasti seurattava, ja ulospäin suuntautuvaa kommunistista propagandaa on jyrkästi vastustettava. HIROTA sanoi saaneensa mieluisan käsityksen tapaamistaan suomalaisista diplomaateista. Hän on muuten lupautunut tammikuulla päivällisille lähetystöömme.

Hallituksen jäsenistä olen lisäksi käynyt sotaministeri ARAKIn ja laivastoministeri OSUMIn luona. Kenraali ARAKI oli aivan erikoisen ystävällinen; pois lähtiessäni hän saattoi minut pihalle asti, jollaista kohteliaisuutta tulkkini (sotaministeri käyttää ulkomaisista kielistä ainoastaan venäjää), joka oli saattanut useita diplomaatteja ARAKIn luo, ei ollut aikaisemmin nähnyt hänen osoittavan. Kenraali ARAKI sanoi ihailevansa itseensä valtioksi "uudestaansyntyntä" Suomea. Hän sanoi "Suomesta saamiensa raporttien nojalla" hyvin tietävänsä, että Suomi on Japanin ystävä. Samalla hän mainitsi, että Japani aikoo ensi vuonna sijoittaa vakinaisen sotilasasiamiehen Helsinkiin. Kun kiitin sotaministeriä kapteeni BREMERin osaksi viime kesänä tulleesta huomaavaisuudesta, hän sanoi ihailevansa kapteenin taitoa ja toivovansa suomalaisten lentäjien vastaisuudessaakin tulevan Japaniin.

Mainittakoon, että ne hallituksen jäsenet, joiden luona olen käynyt, ovat kaikki henkilökohtaisesti saapuneet vastakäynnille lähetystöön.

Yleisvaikutelmanani haluaisin lausua, että Japanin hallitus ja poliittiset piirit suhtautuvat erikoisen sym- paattisesti Suomeen. Osaksi tämä johtuu Suomen aikaisem- pien täällä toimineiden edustajien vaikutuksesta. Osaksi syynä on se, että Japanin Suomessa oleva lähetystö il- meisesti on jatkuvasti tiedoittanut Suomessa sangen ylei- senä vallitsevasta japanilaisystävällisestä mielialasta.

Mutta lisäksi olen voinut huomata, että Japanin hallitus osoittaa erikoista huomaavaisuutta Venäjän naapuri- valtioille. Venäjä on aina tärkeä tekijä Japanin politi- kassa, ja Japanissa kiinnitetään selvästi huomiota niihin maihin, joilla Venäjän suhteen katsotaan olevan samanlai- sia intressejä kuin on Japanilla. Eräs skandinavinen dip- lomaatti on minulle hieman kateellisesti huomauttanutkin, että Venäjän naapurivallat näyttävät olevan täällä erikoi- sesti suosiossa.

Tätä erikoisasemaa eräät valtiot koettavatkin käyttää hyväkseen. Puola ei tosin onnistunut saamaan lä- hetystönsä Tokiossa korotetuksi suurlähetystöksi, mutta sen lähetystö esiintyy kuitenkin miltei kuin ambassadi. Heti tuloni jälkeen saapui tänne Puolan uusi ministeri MOŚICKI (tasavallan presidentin poika), joka energisesti on ryhty- nyt kehittämään Puolan suhteita Japaniin ja erikoisesti sen sotilaspiireihin. Rumanian lähetystö niinikään työskentelee tarmokkaasti. Turkin lähetystö muutettiin joku vuosi sitten suurlähetystöksi, ja Afganistan on tänä syksynä perustanut tänne lähetystön.

Ei-poliittisissa piireissä Suomi on tunnettu etupäässä urheilumaana. Urheilijoittemme, käynti tälle v. 1932 kehitti suhteita Japanin urheiluväen kanssa, vaikka monista merkeistä päättäneen japanilaiset silloin olivat toivonneet saavansa tänne edustavamman suomalaisen joukkueen. Japanin urheiluliiton sihteeri on ilmoittanut minulle jo periaatteellisesti päätetyn, että Berliinin olympialaisiin lähtevä Japanin joukkue tulee matkustamaan Suomen kautta ja menomatalla jäämään viikoksi pariksi Suomeen.

Kaikesta huolimatta Suomi on Japaniin verrattuna pieni ja kaukainen maa eikä luonnollisesti voi olla tällä laajalti tunnettu. Erikoisesti olisi toivottavaa, että toisaalta sotilas-, toisaalta kulttuuripiirit voisivat kehittää suhteitaan Japaniin. Monet maat, jotka haluavat ylläpitää lähempiä suhteita Japaniin, järjestävät aika ajoin tänne laivastovierailuja ja toisaalta lähettävät usein jonkun tunnetun kulttuurihenkilön tänne erikoistehtävissä. Sellaisella matkalla ovat tälle äskettäin olleet esim. entinen opetusministeri HONORAT Ranskasta ja senaattori MARCONI Italiasta.

Olisi toivottavaa, että Suomikin voisi näillä tavoin edelleen kehittää niitä hyviä suhteita, jotka sillä on Japaniin.

Kuopio